

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد
حسن من منظور (باختين)

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد حسن من
منظور (باختين)

بريار خليل حسين

كلية التربية الأساس / قسم اللغة الكوردی / جامعة صلاح دين - أربيل

bryar.husein@su.edu.krd

كارزان محسن قادر

كلية التربية الأساس / قسم اللغة الكوردی / جامعة صلاح دين - أربيل

karzan.qadir@su.edu.krd

الكلمات المفتاحية: طبقة تابعة، سياج، مقبرة، نظام أبوي، حماة.

كيفية اقتباس البحث

حسين , بريار خليل , كارزان محسن قادر , أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة
'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد حسن من منظور (باختين), مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية,
آب ٢٠٢٦, المجلد: ١٦, العدد: ٨ .

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف
والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث
ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو
استخدامه لأغراض تجارية.

مسجلة في
ROAD

مفهرسة في
IASJ

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد
حسن من منظور (باختين)

Dimensions of Spacetime (Chronotope) in Sherzad Hassan's Novella 'My Father's Castle and His Dogs' from Bakhtin's Perspective

Bryar Khaleel Husein

bryar.husein@su.edu.krd

College Basic of Education- Kurdish Language Department, Salahuddin
University –Erbil

karzan Mohsen Qadir

College Basic of Education- Kurdish Language Department, Salahuddin
University –Erbil

karzan.husein@su.edu.krd

Keywords : subordinate class, fence, cemetery, patriarchy, mother-in-law.

How To Cite This Article

Husein , Bryar Khaleel , karzan Mohsen Qadir ,Dimensions of Spacetime (Chronotope) in Sherzad Hassan's Novella 'My Father's Castle and His Dogs' from Bakhtin's Perspective ,Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, August 2026,Volume:16, Issue 8.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Abstract

This study, titled "Dimensions of Spacetime (Chronotope) in Sherzad Hassan's Novella 'My Father's Castle and His Dogs' from Bakhtin's Perspective,"* explores the violent nature of patriarchal hegemony within the confines of a courtyard (hassar) directed against children, family members, and even animals. Although all characters reside within this space, the father figure treats his sons and daughters with utter disdain, viewing them as inferior beings or animals. He constantly reminds them of their subordinate status, denying them

fundamental rights such as marriage.

The research sheds light on the tyranny and oppression exerted by the father, demonstrating that his patriarchal authority is multifaceted rather than one-dimensional. Furthermore, this study examines the cruel manipulation of the stepmother, who tames the eldest son to assassinate his father. Her goal is to escape the prison of the courtyard with her lover, taking her husband's gold and money. Through an innovative analytical reading based on Mikhail Bakhtin's literary theory, this study deciphers Sherzad Hassan's novella to unveil the various dimensions of the chronotype reflected within the text. It also highlights the perspectives of state officials and politicians who consistently maintain that absolute truth resides solely with the patriarch (the father). Ultimately, the study concludes that by engaging with the world outside the courtyard, the children and their families can transform into a responsible collective force, transcending regional, ideological, and religious boundaries. While their initial efforts focus on escaping the father's tyranny, their ultimate goal shifts toward achieving absolute freedom and liberation. Additionally, the research poses profound questions: How could a father bring himself to murder his daughter simply because she looked at the moon on an ordinary night? How could a son bring himself to murder his father merely because he was forbidden from marrying? This opens new avenues of investigation into how the rights of children and families must manifest uniquely to advance equality within Kurdish society. Finally, the study presents the main conclusions and a comprehensive list of references.

الملخص

تحمل هذه الدراسة عنوان "أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد حسن من منظور (باختين)". تسلط الدراسة الضوء على مظاهر الهيمنة الأبوية القمعية داخل مساحة "الحصار" (المدار أو الفناء المغلق) وتأثيرها على الأبناء والزوجات وحتى الحيوانات. ورغم أن الجميع يعيشون داخل هذا الحصار، إلا أن شخصية الأب لا تنظر إلى الأبناء والبنات حتى كأقليات أو كحيوانات، بل يستمر في ترسيخ فكرة أنهم طبقة تابعة ومسحوقة لا تملك أدنى الحقوق، بما في ذلك حق الزواج وتكوين أسرة. يركز البحث على الجور والاضطهاد الذي مارسه الأب تجاه عائلته، حيث لم يقتصر هذا الاستبداد الأبوي على جانب واحد بل امتد ليشمل أبعاداً متعددة. كما يسعى البحث إلى تبين الهيمنة القاسية لزوجة الأب وكيفية ترويضها للابن الأكبر ودفعه لقتل أبيه، ليتسنى لها الهروب مع عشيقها والتخلص من سجن "الحصار" بعد الاستيلاء على ذهب وأموال زوجها. علاوة على ذلك، تحاول الدراسة تقديم قراءة وتحليل ونقد تجديدي لنوفيل "حصار و كلاب أبي" للكاتب شيرزاد حسن استناداً إلى نظرية باختين، وذلك للكشف عن الأبعاد الزمكانية المختلفة المنعكسة في النص. كما تسلط الضوء على رؤية رجال الدولة والسياسيين الذين يعتقدون دائماً أن "الحقيقة المطلقة حكر على الرجل (الأب)". وفي ختام الدراسة، توصلنا إلى استنتاج

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

مفاده أن الأبناء وعائلاتهم من خلال انفتاحهم على العالم الخارجي خارج حدود الحصار- يمكنهم أن يتحولوا إلى قوة مسؤولة وفاعلة بعيداً عن الفروقات الإقليمية، والأيدولوجية، والدينية. إلا أن جهودهم تنصب في البداية على التحرر من سلطة الأب، ومن ثم السعي لتحقيق الخلاص والحرية الأبدية. كما تثير الدراسة تساؤلات جوهرية: كيف يجرؤ الأب على سفك دم ابنه لمجرد أنها تأملت القمر في ليلة عادية؟ وكيف يجرؤ الابن على سفك دم أبيه لمجرد أنه منعه من الزواج؟ إن هذه التساؤلات تفتح آفاقاً لبحث جديد يدرس كيفية ظهور حقوق الطفل والعائلة بشكل خاص كركيزة أساسية لتعزيز العدالة والمساواة داخل المجتمع الكردي. وأخيراً، تم إدراج النتائج وقائمة المصادر والمراجع في نهاية البحث.

رہہندہ کانی شوینکات (کرونوتوب) له نؤفلیتی "حهسار و سه گه کانی باوکم" ی شیرزاد

حهسەن له روانگهی (باختن)هوه

۱- م.ی. بریار خلیل حسین

۲- پ.د. کارزان محسن قادر

بهشی زمانی کوردی، کۆلێژی پەرهوردهی بنه‌ره‌تی، زانکۆی سه‌لاحه‌ددین - هه‌ولێر

bryar.husein@su.edu.krd

karzan.qadir@su.edu.krd

0750 457 5857

0750 761 0308

پوخته

ئهم توێژینه‌وه‌یه له ژێر ناوێشانی " رەهەندەکانی شوینکات (کرونوتوب) له نؤفلیتی "حهسار و سه گه کانی باوکم" ی شیرزاد حهسەن له روانگهی (باختن)هوه توێژینه‌وه‌که‌مان نیشانده‌وه‌ی زه‌بری هه‌ژموونگه‌ری باوکێکه له چوارچێوه‌ی حه‌سارێک له به‌رامبه‌ر مندال و خێزان و ئاژده‌له‌کانی، که هه‌موویان له‌ناو حه‌ساره‌که ده‌ژین، به‌لام که‌سایه‌تی باوکه‌که ته‌نانه‌ت وه‌ک که‌مینه‌یه‌ک و ئاژده‌لیکیش سه‌یری کچ و کورپه‌کانی ناکات، به‌رده‌وام ئه‌وه به‌گوێ منداڵه‌کانیدا ده‌چرپینیت که‌وا جینی ژێرده‌سته‌ن و مافی ئه‌وه‌یان نییه، نه ژن بێن، نه شوو بکه‌ن. توێژینه‌وه‌که تیشکی خستۆته سه‌ر ئه‌و جه‌ور و سته‌مه‌ی که که‌سایه‌تی باوک ئه‌نجامی داوه له به‌رامبه‌ر خێزان و مندالێه‌کانی، سته‌م و باوکسالاری ئه‌م که‌سایه‌تییه ته‌نها یه‌ک لایه‌نی نه‌گرتۆته‌وه، به‌لکو له‌چه‌ندین ڕووه‌وه ئه‌م کاره‌ی ئه‌نجامداوه، له‌م توێژینه‌وه‌یه‌دا هه‌ولمانداوه باس له هه‌ژموونی دل‌ه‌قانه‌ی زردایک بکه‌ین له‌چۆنیه‌تی ده‌سته‌مۆکردنی کورپه‌گه‌وره‌ی بۆ ئه‌وه‌ی باوکی بکوژیت و خۆی له‌گه‌ڵ دۆسته‌که‌ی هه‌لبێت و رزگاری بێت له‌زیندانی حه‌سار و بردنی زێر و پارهی می‌رده‌که‌ی، هه‌روه‌ها توێژینه‌وه‌که هه‌ولده‌دات له‌رێ خۆینده‌وه‌ تێروانین و وردبوونه‌وه‌یه‌کی نوێکارانه شیکار و لیکدانه‌وه بۆ نؤفلیتی "حهسار و سه‌گه‌کانی باوکم" ی شیرزاد حه‌سەن" بکات له‌روانگهی باختنه‌وه، بۆ خستنه‌رووی ئه‌و رەهەندە جیاوازانە شوینکات له‌ناو نؤفلیته‌که‌دا رەنگیداوه‌ته‌وه، هه‌ولێ ئه‌وه‌ی داوه که بۆچوونی پیاوانی ده‌وله‌ت و پیاوانی ئایینی پێشانده‌دات که هه‌میشه پێیانوايه: حه‌قیقه‌ت به‌ره‌هایی لای پیاوه (باوکه). له‌کۆتای توێژینه‌وه‌که‌دا گه‌یشتییه ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که‌وا که مندالێه‌کان و خێزانه‌کانیان به‌هۆی تیکه‌لبوونیان به‌دنیای ده‌ره‌وه‌ی حه‌سار ده‌توانن بۆ جیاوازی ناوچه‌ی و ئایدیۆلۆژی و ئایینی ببن به‌هێزێکی به‌رپرسیار، به‌لام له‌سه‌ره‌تادا هه‌وله‌کانیان بۆ رزگاریبوونه له‌ده‌ستی باوکیان

پاشان به دهسته پینانی رزگاری و نازادی یه کجاره کی، ههروهه ها توئینه وه که پرسیری ئه وه ده کات چۆن باوک دهستی ده چینه خوینی کچیکی ته نیا له سه ره ئه وه ی له شه وێکی ئاساییدا سه یری مانگی کردووه، چۆن کور دهستی ده چینه خوینی باوکی ته نیا له بهر ئه وه ی رینگه ی نه داوه ژن بێنیت، ئه مه ش جینگه ی لیکۆلینه وه ی نوپیه که: کاتیک مافی مندال و خیزان به شیوه ی تایبه تی ده رده که ویت بۆ به ره و پێشچوونی یه کسانیی له نبو کومه لگه ی کوردیدا.

وشه سه ره کیه کان: چینی ژێرده سه ته، سه سار، گۆرستان، باوک سالاری، زردایک.

پیشه کی

ئهم توئینه وه یه به ناو نیشانی شوینکات (کرونوتوب) له نۆفلیتی "سه سارو سه گه کانی باوکم" ی شیرزاد سه سه ن له روانگه ی باخته وه). شوینکات واتا ئاویته بوونی کات و شوین له فۆرمیکی نویدا، نۆفلیتی "سه سارو سه گه کانی باوکم" ی شیرزاد سه سه ن، یه کیکه له کاره گرنگ و پر بایه خه کانی نوو سه ره که ره خه له پیکهاته ی کومه لگه ی کوردی و پیاو سالاری ده گریت، ئهم نۆفلیته چه مکی قوول له باره ی ده سه لات و نازادی و چه و سه نه وه به به کاره پینانی هیمما بۆ وینه تایبه ته کان پێشکه ش ده کات، سه سار هیمما سنوور داریه ئهم سه ساره هیمما ده ربیری کۆنترۆلی زولم زۆرداری باوکه به سه ره ئه ندامانی خیزانه که ی که مافی جیهیشتنیان نییه. سه گه کان هیمما سه ره کورتکردنی زۆره ملییه ئهم سه گانه هیرش ده که نه سه ره ئه و مندالانه ی که هه ولی هه لاتن و رزگار بوون ده دن، یان ناره زایی ده رده برن به سه ره فه رمانی باوکیان، ئه ندامانی خیزان قوربانی ده سه لات و زۆرداری به تایبه تی کچ و کوره کانی، قوربانی یه که می ده سه لات و سه ته می باوک ده نوین، ئه وان له هه لوومه رجیکدا ده ژین که نازادی کارکردنیان نییه له ده ره وه ی سه سار، ته نیا له ژیر ده سه لات و توندووتیژی باوکیاندا، باوک له م نۆفلیته دا هیمما ده سه لات و سه رکورتکردن و پیاو سالاریه، ئه و بزوتنه وه ی سه ره کیه له م نۆفلیته دا پێشانی ده دات چۆن هیز و زالبوون ده توانیت په یوه ندی مرو فایه تی و نازادی سنووردار بکات و کاریگه ری له سه ره ژبانی ئه ندامانی خیزان هه بیت.

ناو نیشانی لیکۆلینه وه که مان: شوینکات له نۆفلیتی (سه سارو سه گه کانی باوکم) ی شیرزاد سه سه ن له روانگه ی "باختن" وه.

هوی هه لئاردنی توئینه وه که: هۆکاری هه لئاردنی بابه ته که مان بۆ ئه وه ده گه ریته وه ئیستا به شیوه یه کی ئه کادیمی و زانستی له ناو نۆفلیت و رۆمانی کوردیدا، هاو شیوه ی چه مکه کانی رۆمان و ره گه زه کانی رۆمان ئاو له چه مکی شوینکات نه درا وه ته وه بۆیه ئیمه به پێویستمان زانی له م توئینه وه تیشک بخرینه سه ره چه مکی شوینکات له نۆفلیتی (سه سارو سه گه کانی باوکم) ی شیرزاد سه سه ن دا.

سنووری توئینه وه: له چوارچێوه ی رۆمانی کوردیدا یه، به دیاریکراویش له نۆفلیتی (سه سار و سه گه کانی باوکم) ی شیرزاد سه سه ن دا گرنگی و بایه خی لیکۆلینه وه که مان: له ئاکامی نووسینی ئهم توئینه وه زانیاریمان له باره ی یه کی که له بنه ما سه ره کیه کانی پیکه پینی نۆفلیت که شوینکاته، به ده سه ت که و تووه، ههروهه ها شه ره زایمان له نۆفلیت په یدا کردووه. به پراکتیزه کردنی ئهم ته کنیکه له سه ره نۆفلیته که بابه تیکی نویمان خسته ته نیو ئه ده ب و کتێبخانه ی کوردی.

میتۆدی توئینه وه که: له توئینه وه که ماندا په یره ویمان له میتۆدی وه سفی شیکاری کردووه.

کێشه و گهرو گرتی توئینه وه که مان: هه موو توئینه وه یه کی زانستی له هگبه ی خۆیدا هه لگری کومه لیک کیشه و گهرو گرتته، بۆیه له م توئینه وه یه ی ئیمه دا ئه وه ی بووه کیشه و روه روه مان بوویه وه، نه بوونی سه رچاوه ی پێویست بوو به زمانی کوردی له سه ره چه مکی شوینکات،

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

تهنأته تاكو تهواو بوونی توژیینهوه كه شمان كۆمه لێك سهراوهی گرنگ و پۆیستمان له سهرا (شوینكات). دهستنه كهوتوه، كه پهنگه نه گهر دهستمان كهوتبايه لایه نی تیوری توژیینهوه كه مان دهوله مه ندرت ده بوو.

بهشی یه كه م

١- شوینكات

له زمانی عه ره بیدا زاراوهی (زمكان) به کار دیت و اتا ئاویتتهی دوو وشه ی لیکدراوی عه ره بیه (الزمان و المكان) له زمانی ئینگلیزی (کرونوتوب) به کار دیت، شوینكات له ئه ده بی کوردیدا به کار دیت، له روانگه ی (میخایل باختین) هوه شوینكات نه ک له یه کتری جیانا کرینه وه، به لکو تهواو کهری یه کتریشن، بۆیه زاراوه ی لیکدراوی (chirotope) ی بۆ به کاره یان، که واتای شوینكات ده گه یه نن، ئه م زاراوه یه پیکهاتوه له (chrono) که به واتای کاته و (top) که به شیک له وشه ی (topography) به واتای وینه کیشانی وردی شوین، یان تایبه تمه ندیه رووه گه شه کانی ده گه یه نیت (رهئوف، ٢٠١٢، 23). هه رچه نده چه مکی شوینكات چه مکی نوێه له گشت بواره کاند، به لām وه ک به کاره یانانی خودی چه مکه که بووه ته لایه نیکی سه ره کی پیکه یانانی واتا و ته کنیکی دهق، به و پیه ی شوینكات (بریتیه له ئاویتته بوونی کات و شوین له فۆرمیکی نویدا، بۆیه دروستکردنی وینه و واتایه کی هاوبه شه له نیوان هه ردوو چه مکی کات و شویندا، به مهش بوونیکی نوێ و واتایه کی نوێ هاوبهش له م گونجاندنه واتایه دا دروست ده کهن). (عوین، ٢٠٠٤، ٢١).

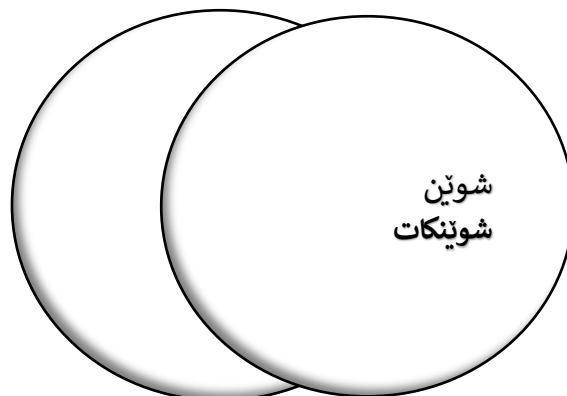
به هۆی نزیک و په یوه ندی پتهوی نیوان کات و شوین ئه م چه مکه هاتۆته ئاراوه، هه رچه نده میژووی ئه م چه مکه نوێیه سه ره تا له بواره کانی بیرکاری، دواتریش تیوری ریژه یی لای ئه نیشتاین هۆیه ک بوو بۆ به ره مه یانانی ئه م چه مکه، پاشان لق و پۆی هاویشت تاكو جیگه ی خۆی له بواری ئه ده بیاتیشدا کرده وه، یه که م کهس ئه م چه مکه ی به کاره یانایت (باختین) بووه، که له م باره یه وه ده لیت: (شوین له کاتدا ههستی پیده کریت و په یوه ندیه کانی کاتیش له شویندا به دیارده کهون، ئه م تیکه له یهش له نیوانیاندا شوینکاتی ته کنیکی دینیتته ئاراوه). (باختین، ١٩٩٠، ٦). هیرمان منکوفسکی (Herman Minkowski) زانای بیرکاری روسی یه که م کهسه به روونی باسی له په یوه ندیه کی توندوتۆل کردیت که له نیوان په هه نده کانی شوین و کاتدا هه یه، وه ک په هه ندی چواره م و ده لیت: (کات وه ک خۆی و شوینیش وه ک خودی خۆی مه حکوم به تهواو بوون، به لām به هۆی جوړیک له ریکه وتن له نیوان ئه م دووانه دا، ته نها ئه یه کیتییه له واقعیکی سه ره به خۆدا ده مینیتته وه) (ولسون، ١٩٩٢، ١٩٦).

ئه نیشتاین به هۆی تیوری ریژه ییه وه زاراوه ی شوینکاتی به ره مه یاناه و شوینکاتیش واته گه شتکردن له کات و شوینیکی دیاریکراو له یه ک کاتدا (قاسم، ١٩٨٤، ٢٢). هه روه ها له سالی (١٩٣٥) ئوختوفسکی زاراوه ی شوینکاتی بیۆلۆژیای به کاره یاناه و پاشانیش شوینکاتی میژووی و فۆلکلۆری و به کارهاتوون (باختین، ١٩٩٠، ٦). باختین پیاوایه: (شوینكات یه که یه کی ته کنیکی نووسه ری ئه ده بییه له په یوه ندی له گه ل واقعی کاره کیدا (الواقع الفعلي)، به مهش شوینكات به ردهوام له گه ل نووسه ردايه له ساتی هه لسه ننگندن و دیاریکردنه کاند، ناکریت کات و شوین له شوینکاتدا له یه کتری دابیرین) (البوریمی، ١٩٨٧، ٢٤). کات و شوین دوو ناوی وه رگیراوی (مشتهق) یه کترین له بابته یکی دیاریکراوی وه ک شوینی کردار، یان کاته که ی، چونکه له یه ککاتدا په یوه سن به یه که وه (فخرالدین، ١٩٨٨، 12).

به لām به کاره یانانی زاراوه ی شوینكات (chrono tope) له ئه ده بدا لای باختین

به کارهاتوو و بههوی بوونی ئەو پەيوەندییە ناوەرۆکی و ئالوگۆرییەکی که له نێوان شوێن و کاتدا ههیه (باختین، ٢٠١٢، ٦). شوێنکات چه مکیکی ئەدەبییە، جۆره شوێن و کاتیکی که کۆمه لێک دیاردە دیار و تایبەت لهخۆده گریت (تودوروف، ٢٠١٢، ١٤٦). ئەوهی له شوێنکاتی ئەدەبییدا پروودەدات، تواندنهوهی پەيوەندییەکانی شوێن و کاته له ههموو پێگه دیاریکراو و دەستنیشانکراوه کاند، کات لێردا چڕدەبێتەوه، ههروهها شوێنیش چڕدەبێتەوه و دەبێتە شتیکی هونەری و بینراو و یهک ده گریت له گهڵ جوولهی شوێندا، بهو خهسلهتهی که ده بێتە کۆمه لێک پروودا له میژوودا (باختین، ٢٠١٢، ٦). (شوێنکات دیاریکردنی (Location) یکه لهو جیهانهی که خاوهن سی رهههندی پانی، درژی، بهرزیه له کات و شوێنیکی دیاریکراو (ولسون، ٢٠١٢، ١٩٥). شوێنکات وینهیهکی هونەری و ئەدەبییە، ههروهها بهشیوهیهکی کرۆکی زمان و بهوهسغه کهشی کۆگای (خزان) وینهکانه، یان شوێنکات شیوهیهکی ناوخۆی و وشهیه، واته ئەو ئاماره ناوهندیانیه که واتا شوێنییه یه کهمییهکان به هاوکاری ده گوازیتهوه بۆ ئاماره کاتییه کهی (الزمانیه). (باختین، ٢٠١٢، ٢٣١). یان بریتییه: له چه قییک (محوریک) بۆئەوهی هێزی خهیاڵ بخاته پروو، جگه له مهش پیکهاتهیهکی ورده بۆ خستنه پرووی توانای وینه کردنی ئازارهکان و ههستکردن به واقع (مناف، ٢٠٠٧، ٢٦). ههندیکجار جیاکردنهوهی رهگهزی کات و شوێن له شوێنکاتدا کارێکی فۆرمیه، چونکه پەيوەندییەکی بههێزیه له ناو ده قدا دروستکردوو و له گهڵ خوێشاندن ده قییک واتای نوێ ده هێننه ئاراه. (شوێنکات ئەو شوێنه دهستبەر ده کات، که پێویسته بۆ ده رخستی توانای به رجهسته کردنی پرووداوهکان) (باختین، ٢٠١٢، ٣٧). شوێنکات وابهسته کردنیکی روحی کات و شوێنه، کات ئەو پێوه ریه که گۆرانکارییهکانی ناو شوێن ئەژمار ده کات. ههروهکو (کۆلریج) ئامارهیه بۆ ده کات له پرووی سایکۆلۆجیهوه ئەو وێناکردنهیه سه بارهت به کات هه مانه، هه میشه به وێناکردنی شوێنهوه پەيوەسته (العتیبي، ٢٠١٥، ٣٨). وابهسته کردنی کاته به شوێن ههروهها وابهسته کردنی شوێنه به کات. (له بهر ئەوه "بونیاد"ی وهستاو زۆرکه م نه بێت له کۆمه لگه دا به رچاونا که ویت، به لکو پرۆسهی دروستبوونی بونیادهکان له ناو کۆمه لگه دایه، له بهر ئەوه ناتواند ریت له ده ره وهی شوێنکات له خودی بونیادیکی بگهین، به لکو ده بێت له میانهی جو له و په ره سه نندییه وه له ناو بارودۆخیکی دیاریکراوی شوێنکاتدا تێی بگهین) (زیتونی، ٢٠٠٢، ١٥). شوێنکات بریتی ده بێت له یه گگرتنی هه ردوو چه مکی شوێن و کات و به شداریکردنی هه ردووکیان له گه یاندنی واتای خود له به شه که دا، بۆیه له م فۆرمه شدا هه ردوو هکیان تیکه ل به یه ک ده بن و یه گگرتنیکی واتای له نێوانیاندا دروست ده بێت، شوێن کۆدی (ش) و کات کۆدی (ک) هه ئه م دووانهش له و پانتاییه ی که (ش- ک) دروستیکردوو له گه ل یه کتردا کارلیک ده که ن (تفاعله). وه ک له م وینهیه دا دیاره : (فؤاد، ١٩٩٥، ٥٥).

لهبارهی په یوه نندیداری کات و شوین له گه ل یه کتری نیان نهو شیروان فوئاد ده لیت: (کات به ته وای په یوه ست نه بووه به شوینه وه سهر به خوښ نییه لئی به لکو پیوه ی بهنده، چونکه هم دووانه به یه که وهن و پیاوړی ده لپ (کات - شوین). (فوئاد، ۱۹۹۵، ۵۵). جیگی سهرنجه که میخائیل به ختین پېش ره خنه گران له ناساندنی هم دهسته وازه یه له سالی (۱۹۸۳) دا وتی: له روانگه ی نیمه وه نهو په یوه نندیه جه وهه ریه ی نیوان کات و شوین، که له پرووی هونه ریه وه له ده دېدا هه لېژدراوه، به (کروئوتوپ) ناوده به ی، که کوی تاییه تمه نندیه کانی کات و شوین له ناو هه ر ژانه ریکی نه ده بیدا هه لده بژیت، له ریگه ی تیکه لېوونی په یوه نندیه کانی کات و شوین. (باختین، ۱۹۹۰، ۵-۶). هه روه ها قولای په یوه نندی شوین و کات پروون ده کاته وه، ده لیت: نیمه له هاوتابوونی خاوه ل نیوان شته کان و کاته کان تیده گین، له نیوان کرداری شوین له سهر کات و کاردانه وه ی کات له سهر شوین، ده شته کیلراوه که وینه ی کاتمان بو ده کیشیت به پروونیه کی زوره وه. (باشلار، ۱۹۸۴، ۹). به وپییه ی هم لیکولینه وه یه تیشک ده خاته سهر هه ره ردوو توخمه که ی ناو نو فیته که، شایه نی باسه که "کات و شوین" له روماندا هاوسانگی هیژ و قازانج ئالوگور ده که ن و هم په یوه نندیه له سهر نهو راستیه دامه زراوه که شوین په یوه نندی به کاته وه هیه، کاتیش په یوه نندی به شوینه وه هیه (الیاسری، ۲۰۰۶، ۷۳-۷۴).

وابهسته کردنی کات به شوین هه روه ها وابهسته کردنی شوینه به کات، له بهر نه وه ناتواندریت له ده روه ی شوینکات له خودی بونیادیک بگه ی، به لکو ده بیت له میانه ی جو له و په ره سه ند نییه وه له ناو بارودوختی دیاریکراوی شوینکاتدا تی بگه ی (زیتونی، ۲۰۰۲، ۱۵). کات به گشتی فیزیکی بیت، یان دهروونی له شوینکاتدا تومار ده کړیت، یان هه لوه سته ی له سهر ده کړیت بو نه وه ی به زیندووی بمینتته وه، یان وینه ی له یادگه ی مرو فدا بمینتته وه بو مه به سستی جیاجیا. په یوه نندیه کی روحی له نیوان شوین و کاتدا هیه له ده دېدا به شیوه یه کی هونه ری به کارهاتوه، وه کو زاراوه ی شوینکات نهو زاراوه یه له زانستی فیزیا و بیرکاریه وه خوازاراوه.

1-2- کات و شوین:

کات و شوین دوو توخمی سهره کی پیویستن که به شداری ده که ن له سازاندن و دروستبوونی ژانری رومان و چیروک، چونکه هم دوو توخمه سهرکیه په یوه نندیه کی به رده وامیان له گه ل مرو فدا هیه، هم په یوه نندیه ش له ده قی نه ده بیدا به هه مانشیوه بوونی هیه، به تاییه تی له ده قانه ی که گیرانه وه بوونی تیدا زاله، به واتایه کی تر هیچ پرووداوینک به نی بوونی کات پروونادات، نه رستو هه ر له کونه وه سنووری کاتی له نیو ده قدا دیاریکردووه، له باره ی هم دوو توخمه وه بوچوونی جیاواز هه ن، چونکه هه ندیکیان له گه ل نه وه دان که ده بیت وه کو دوو توخمی جیا مامه له یان له گه لدا بکړیت، به لام هه ندیکی دیکه بوچوونیان وایه که نابیت هم دوو توخمه له یه کتری جیا بکړینه وه، بو نمونه (عبدوللا سهرج) هم دوو توخمه به یه ک توخم داده نیت و ده لیت: (نابیت کات له جی (شوین) جودا بکه ینه وه، هه روه ها نابیت نهو جی و کاته له که سایه تییه کان دابیرین، چونکه هم مه وه وایه که داوا له کیسه ل بکه ی، قه پیلکه که ی دامالیت، بېگومان نهو سا بریاری کوشتنی ده ده ی). (سهرج، ۲۰۰۷، ۴۳). به لام نیمه لیره دا وه دوو توخمی جیا و سهر به خو لیان دهروانین و باسیان لیوه ده که ی، چونکه کات و شوین په یوه نندیان به توخمه کانی تریشه وه هیه و ته نانه ت کاریشیان لیده کات بو یه

دهلئین: (کات و شوین ده فریکن (بهواتا زاراوهیه که) سه رجه م کاره کته ر و رووداو به سه رهاته کان له خو ده گریت). (صبری، ۲۰۱۰، ۱۰۵).

3-1- شوین:

شوین ئەو بۆشاییه بهرین و فراوانهیه، که هه رچی شتی ماددی و ناماددییه، ده توانین له ناویدا داینین و بیپاریزین، بۆیه ناتوانین به شیوه یه کی ره ها سنوور بۆ شوین دابننن، له بهر فراوانی پیکهاته ی شوین، شوین هه موو گیاندار و بۆ گیانیک له خو ده گریت، ههروه که ده زانین مروف له سه رهتای ژیا نییه وه بیرى له وه کردو ته وه شوینیک بۆخوی دابین بکات که واته له گهل دروستبوونی مروفا یه تی شوین هه بووه (ئه و شوینیه له واقع دا بوونیک فیزیکی هه یه و ده توانین دهستی لیدهین، له رینگای ههستی بینینه وه ده توانین چاومان پیکه ویت. جگه له مانه ش شوین ده که ویته ژیر درکردنی ههسته وه ره کانمانه وه، بۆ تایبه تمه ندی ههسته وه ره کانمان شوین ده کریت ببیریت به هه مانشی وه دهستی لیبدریت ته نانه ت ناتوانریت شوین جودا له م دوو ئەندامی ههستکردنه دابنریت). (رهحمان، ۲۰۱۱، ۷) بیرکردنه وه و تیرامان بۆ شوین زور جار ئەو ههسته مان لادروسته کات ته نها قهواره یه که له سه ری دین و ده چین، به لام به زیاتر وردبوونه وه لی، ئەوا بیرمان بۆ گهلێک شتی ورد و فراوانتر ده چیت. هه ر بۆیه شوین ته نها خو ل و به رد و شاخ و رووباریکی چه سپا و نییه له لای مروفا، به لکو به شیکه له شیوازی ژیان و بیرکردنه وه ی مروف هه لبه ته شوین له ئەنجامی کرده وه و هه ل سوکه وتی که سایه تیبه کان به دیارده که ویت. ئەمه ش له وه سفکردنی گیرانه وه یان له جولانه وه ی دایه لوگی که سایه تیبه کان به رجه سه ته ده بیت، به لام شوین وه ک توخمه کانی تر پیویسته و ملکه چی کات بیت (جو ن برین) سه باره ت به شوین ده لیت: ((ئه گهر له سه ر شوین بنووسیت ئەوه له سه ر خه لکیش ده نووسیت)). (شیخانی، ۲۰۱۴، ۲۰۶).

چه مکی شوین زور لایه نی فراوان ده گریت وه هه ر ئەمه ش وای له نووسه ران کردو وه هه ریه که یان به یی بیر و بۆچونی خو ی و تیگه یشتن له گه ردوون بۆچوونی خو ی ده ریریت. ده کریت بلنن: مروف به هو ی شوین وه روخسار و جل و به رگی ده رده که ویت، ههروه ها شوین کوولتور و دابونه ریتیش ده پاریزیت، له گهل ئەوه شدا کاتیک که سیک له شوینیکه وه ده چیته شوینیک تر به گو رانی شوین وه که سه که له رووی زمان و جل و به رگ و دابونه ریت وه ده گو ریت. شوین توخمیک گرینگه له و توخمانه ی که ته کنیک و شوینگه لیک دروسته کات، له هه مان کات شوین به بۆ ئەو توخمانه ناتوانیت بژی (توخمی کات له میانیه گیرانه وه ده ستپیده کات، له کاتیکدا توخمی شوین له میانیه وه سف ده ستپیده کات). (ئیسما عیل، ۲۰۱۱، ۲۱). ههروه ها (جیهانی شوین بنچینه یه له به ره مه ئەده بییه کاند، ده سته که وت بآلونا بیته وه و گه شه ناکات له کاتدا ئەگهر له شوینیکدا له دایک نه بیت). (عه بدول ره حمان، ۲۰۱۰، ۱۰۵). واته هه موو رووداو ی که ره ماندا ده بیت له شوینیک ده ست پیکات و له شوینیکیش کو تایی پیت، چونکه شوین دابرا و نییه له توخمه کانی تری ره مان، به لکو هه مووان له خویدا کو ده کاته وه و ده بیته ناسنامه بۆیان. ههروه ها (شوین وه کو کات ئامرازی ته کنیک و پالپشتی باشی پیکانی مه به سه ته کانی ره مان نووسه، جگه له به ها هونه ری و ستاتیکیه کان، به هایه کی به رزی هز ریشی هه یه، له یه که م سه رنجمان بۆ شوین، ئەوا کو مه لیک شتمان بۆ ئاشکرا ده بیت و کو مه لیک پرسیارمان له ئەگه ری واقع بوونی شوین که له لا دروست ده بیت). (فهوزی، ۲۰۰۰، ۲۰).

له شاعر و چیرۆک و ره ماندا چه ندین شوین و توخم که ئەدی ب کردوونی به شانوی

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

رووداووهكان بوونيان ههيه، بۆيه ههريگيز مادده ناتوانيت له دهرهوهي شوين بووني ههبيت، شوين له كرداري هونهريدا له گهل شويني ئاساي سهر زهوي جياوازه پهيوهندي نتيوان ئهم دووانه به وشهو ناولينان بهديار ناكهويت، بهلكو له زماي هاوبهش پهنگهدهاتهوه. (جا ئه گهر له شوينييك پهيوهندي به روح و پيکهاتهي کومهلايه تي تو ههبوو ئهوا ئهوا کاته رومان يان چيروک شوين دهخوينتتهوه). (ساير، ٢٠٠١، ٢٤). بيگومان سهركهوتنيشي له بهكارهيناني شوين بهستراوتهوه به بيرفراواني و هوشياربي رومانووس و چاوکراوهي بهرامبه به جوولهي شوين. ههروهه ئهوهش بلين: ههموو رووداو و کيشه و گرفتهکاني ژيان له پانتاييهک روودهدهن، ئهوا پانتاييهش دهبيت بهشيويهکي واقيعي بيته ئهوا گورهپانهي کهوا کارهکتهر و ململانيکاني نتيوانان تيدا روودهدهات، (غاستون باشلار) دهليت: (ههر کارپي ئهدهبي ئه گهر شويني فهراموشکرد، ئهوا تايبهتمهندي و رهسهنايه تي خو لهدهست دهدهات). (باشلار، ١٩٨٤، ٥). لهبهرئهوه دهبينين که شوين لهنيو دهق ئهدهبيدا و بهتاييهت ئهوا دهقانهي رووداويک لهخو دهگرن پيکه و بايهخيکي گرنگي ههيه.

١-٤- جورهکاني شوين:

رهخنهگران له ديارپکردني جورهکاني شوين له رومان و ناوهکانيان جياوازيان ههيه، چونکه ههریه کهيان له روانگهیه کهوه، يان بهيئي ئهوا رومانیه وهریان گرتووه شويني رومانيان پولين کردووه، ههروهه پولينکردني شوينهکان کارپي ئالوزه، چونکه تيکهلبووني جورى شوينهکان کومهليک ئالوزي و ئاستهنگ دهخهنه بهردهم ليکولهران له ئاکامدا پولينکردنه که ههر جورپک بيت ناتوانيت سهدا سهده وهك خو جيبهجيپکريت و سنوورپک له نتيوان جورهکاني شوين له گهل جورپکي تري شوين دابنريت، له له لای يه کترهوه روانگه ي پولينکردن بو شوين جياوازه له پولينتيکي تر.

١-٤-١ شويني هوگر:

شويني هوگر ئهوا شوينهيه که تاييدا مروف ههست به ئارامي و ئاسووده ي دهکات و سهراوهي خوشبهختي مروف پيکهدهيني، چ له هي سهردهمي مندالي وهکو مال و قوتابخانه که يادهوهرييه جوانهکاني لهخوگرتووه، يان هي سهردهمي ئيستا وهکو مال و شويني کارکردن و شار، ههنديک جار بارودوخ وههلويسي کارهکتهره که، گوشهنيگهکي بهرانبهر بهجوري شوينه که دهگوريت و پيچهوانه ي دهکاتهوه. واته، شويني ناھوگر دهبيت به هوگر و به پيچهوانه شهوه. (حسين، ٢٠٢٢، ١٨٤).

١-٤-٢ شويني ناھوگر:

شويني ناھوگر ئهوا شوينهيه که مروف به ناچاري و بي ويستي خو ژياني تيدا بهسهردهبات، واته لهم شوينهدا مروف کهسيکي تهواو بي هيژ و بي ئيرادهيه، لهم جورى شوينهش وهکو، زيندان، تاراوگه، يان ئهوا شوينه دووره دهستانه ي ژياني مروف تاييدا له مهترسيديا به رووبهرووي مهرگ دهبيتتهوه، وهکو بيابان، لهبهرئهوه مروف لهم جورى شوينهدها، جگه له ناھوگري ههستي رق و کينه، ههستي دوژمنکارانه ي تاييدا دهوروژيت و گهوره دهبيت، لهنيو ژانري چيروک و روماندا شويني ناھوگر به چهندين شيوه بهرچاو دهکهويت. (سالح، ٢٠٠٦، ٥٣).

١-٤-٣ شويني کراوه:

شويني کراوه برتييه : لهو شوينه ي که رووبهريکي فراوان و تارادهيهکي بي سنوور و

ديارينه كراوى ههيه، تيايدا مرؤف گوزارشت له ئازادى خوى دهكات، دياره كه هه موو زينده وهرىك به سروشتى خوى رقى له و كووت و پيوهندانهيه كه به سهريدا ده سه پين، به تايبه تي ئه و كووت و پيوهندانهيه كه جووله و هاتووچوكانى سنوورداد ده كه ن، چونكه خودى مرؤف له ناو سنوورى خودى خویدا كامل نابيت، به لكو له دهره وهى ئه و سنوورهدا ههست به ئاسووده ي و به خته وهى دهكات، شوينى كراوه به پينى بنيات و به كارهيئانى پوليئنده كريت، به مشيوهيه: (شار، گهرهك، كولان، شهقام، بيايان، دهشت و دهر، چيا و كه ژكيو)، هه موو ئه و شوينانهيه كه هه نديكيان دهستكردى مرؤفن و هه نديكى ديكه يان سروشتين، له رووى بنيات و زورجاريش له رووى به كارهيئانه وه كراوه ن، چونكه رووبه ريكي فراوانيان ههيه و مرؤف دهتوانيت له زوربه ياندا بژيت). (محمد، ٢٠٠٩، ٤٣). به لام هه نديك شوينى ديكه ههيه له رووى بنياته وه داخراون، به لام له رووى به كارهيئانه وه كراوه ن، واته هه موو كه سيك، يان زور كهس دهتوانيت به كارييان بهيئيت وه كو (فهريمانگه حكومييه كان، كلئيسا، مرگهوت، قوتابخانه، زانكو، چيشخانه، چاپخانه، ميوانخانه حه مام). به پيچه وانه شه وه شوينمان ههيه له رووى بنياته وه كراوه ن و له رووى به كارهيئانه وه داخراون، وه كو باخچه يان كيئنگه يه كي سه ر به موئكي تايبه ت، يان ناوچه يه ك جيگى مه ترسى بيت و كهس نهتوانيت تيدا بژيت و به و هويه وه قه دهغه كراييت وه كو شوينه دووره دهسته كان و ناوچه مينريئركراوه كان، يان ناوچه ي قه دهغه كراوى نيوان دوو به رهى شه ركهر). (حسين، ٢٠٢٢، ٧٨).

٤-٤-١ شوينى داخراو:

به پيچه وانه ي شوينى كراوه وه، شوينى داخراو رووبه ريكي به رته سك و سنووردارى ههيه، وه كو ژوور، مال، فهريمانگه، زيندان) شوينى داخراويش وه كو شوينه كانى ديكه ده كه ويته ژير كاريگه ربي هه لوتيست و بارودوخى دهروونى ئه و كه سه ي كه تيايدا ده زين، هه نديك جار شوينى داخراو له بهر به رته سكي رووبه ره كه ي كه تهنگ به كه سه كه ده چنييت، په سه ند نيه، به پيچه وانه شه وه له وانه يه هه ر ئه و شوينه له گوشه نيگايه كي ديكه وه په سه ند بيت، چونكه په ناگه و ئارامى و ئاسووده يه ك بو كه سه كه دا بينده كات و له جه نجالي ژيان پرگارى دهكات، دياره كه بجووكترين شوينى داخراو كه تيايدا مرؤف ههست به ئارامى و ئاسووده ي دهكات بريتييه: له ((مندالدى دايك)) له رومانى كورديدا شوينى داخراويش وه كو شوينه كانى ديكه ئاماده ييان ههيه. (ئه مين، ٢٠١٢، ٦٥).

٥-٥-١ كات:

كات وهك توخميك له توخمه كانى چيروك و رومان روليكى گرنگ ده گيريت هاوشيوه ي شوين، ياخود بلين له گه ل شوين چوارچيوه يه ك بو سه رجه م توخمه كانى تر سازه ده كن، چونكه (كات و شوين له هونه رى چيروكنووسيندا، به پي چه ند دهستوريكى تايبه تي، ده بنه چوارچيوه يه ك بو كاره كته ر و رووداو و به سه ره اته كان). (عارف، ٢٠٠٠، ٢٧٨). كه واته چيروك و رومان به پي ماوه ناتوانيت به رتو به چيت، بو يه له چيروك و روماندا رووداو ه كان له ماوه يه كي دياريكراودا رووده دن، كه بريتييه (له و مه ودا كاتيه ي كه رووداو ه كانى تيدا رووده دات).

كه واته كات گرنگى تايبه تي خوى ههيه له رووداوى نيو چيروك و روماندا، چونكه ئه گه ر نووسه ر به شيوه يه كي زنجيره ي كاتى روودانى رووداو ه كانمان بو بخاته روو، ئه واههست به و جو ره چيزه ناكه ين كه مه به ستمانه، ئه رستو له هونه رى شيعردا نووسه ر پابه ند دهكات به يه كيتى كات و ماوه (٢٤) كاتزميرى بو داده نييت، كه ده بيت گشت رووداو ه كانى تيدا روودبات، به لام (له چيروك و رومانى نويدا به م جه شنه نيه، به لكو نووسه ر له ريگه ي چه ند ته كنكيكي

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

وهو (فلاشباك، و چوونه پيشهوه) ههولدهدات کاتي زنجيره ي واته (رابردوو، ئيستا، داهاتوو) تيکبشکينيت). (حوسين، ٢٠١٨، ٣٦٠). (ژيار ژنيت) پيوايه (دهگونجيت رووداوک بگيرينهوه بي ئهوهي ئاماره به شوي رووداوه که بکهين، بهلام ئهسته مه بتوانين ئاماره به کاتي رووداني رووداوه که نه کهين، چونکه له کاتي گيرانهوه ي رووداوه کان به کاتي ئيستا، يان رابردوو، يان رانهبردوو رووداوه کان ده گيرينهوه، بهمهش بايه خي زياتر دهرده که ويت). (زيتوني، ٢٠٠٢، ١٠٢). واته بهها و بايه خي کات له نيو چيروک و روماندا پهيوهسته بهجووله ي کاره کته ره کان و گه شه ي رووداوه کان، بهمهش کات پهيوهست دهيت به توخمه کاتي ترهوه، چونکه نووسهر ئهم توخمانه بهيه که وه دهگونجيت به شيوه يه که تهواو کهري يه کتري بن، له گهل ئهمانه شدا (کات له دوخي چه سپاودا نيه، بهلکو بهردهوام له گوراندايه، به شيوه ي هيلکي ئاسوي له نيوان رابردوو و ئيستا و داهاتوو دايه). (بهکر، ٢٠٠٨، ١٠٧). کات بووته سيبريک بهرجهسته و ته مهني کاره کتهر و رووداو و شوينه کان دهپوي، مروفيش خولقينهري رومان، بويه بهي کات ههلسوکهوت له گهل رووداوه کانيدا دهکات، چونکه کات (پيوهریکه مروف دايه پناوه بو ريکخستني کاروباري ژيان، چونکه کات خوي له خويدا هاوبه شيکردنه، پيناسه ي به زاراوه بنچينه يه کان ناکريت، له بهرته وه يه کيکه له پرووه سهره کيه کان بو هه موو شتيک له ئه زمووني ژياني مرفدا). (عهبدولرهمان، ٢٠١٠، ١٠٤). واته کات بوونيکي سروشتيه، (شهوه، روژ، مانگ و سال) ده کهونه پيش بووني مروف له گهردووندا، بو ريکخستني کاروباره کاتي په ناي بو بردوون و پراکتيزه ي کردوون. کات له پرووي هه بوون و ههستپکردني که سه کانه وه دوو جوړه، يه کيکيان دهره کي و ئهويدیکه يان ناوه کي، (ديارترين تايبه تيه کاتي ئهم کاته مادديه دهره کيه ئه وه يه که کاته که ماددي و خودي نيه و ناتوانيت به هو ي شاره زاييه وه دياربيکريت، بهلام ده توانيت بيژميرين و له پروسه ي ريکخستني پهيوهنديه کانماندا به کاريه پين، به واتا پرووته که ي کات ئه وه يه که هه ميشه به رهو پيشه وه دهره و). (اسماعيل، ٢٠١١، ٧٤). بهلام کات له نيو درامادا بريتيه: له ئيستا، چونکه دراما له ئيستادا نمايش ده کريت، بهلام له چيروک و روماندا به جوړيکي تره، چونکه نووسهر ههنديک ته کنیک به کارده نييت بو هيناني زهمهني رابردوو بو زهمهني ئيستا. کات له روماندا (ئه و کاته يه که چونه تي گيرانه وه ي رووداوه کان و جولانه وه ي کاره کته ره کان له ئيستا و رابردوو و ئينده دا به گويره ي شيوازي گيرانه وه ي تيکسته که ريکده خات و به گونجاوترين شيوه گوزارشت له باري ئابووري و کومه لايه تي و دهرووني و فيکري ئه وان له هه لوسته جياوازه کان دهکات، فهلسه فه ي ژيانان له سه ره تاوه تا کو تاي رووداوه کان پيشانده دات). (ئه لوهني، ٢٠٠٤، ٤٥). مروف روژانه ههلسوکهوت له گهل سي جوړ کات (رابردوو، ئيستا، داهاتوو) دهکات، له نيو رومان و چيروکيشدا ههر به مشيوه يه، به تايبه تي (ئيستا و رابردوو)، چونکه کاتي (داهاتوو) پهيوهسته به روماني خه يالي، به تايبه تي ئه و رومانه خه ياليانه ي پيشيني داهاتوو ده که ن.

بهشي دوهم: رهههنده کاني شوينکات (کرونوتوپ) له (روماني هسار و سه گه کاني باوکم) ي شيرزاد هسه ن

ئهم به شه مان پهيوهسته به لايه ني پراکتیکي و شيکردنه وه ي رهههنده کاني شوينکات، له نوقليتي (هسار و سه گه کاني باوکم) ي شيرزاد هسه ن، له م به شه دا ههوت رهههندي سهره کي ده خرينه پروو که پهيوهستن به جوړاو جوړي کاره کته ره کان و پهيوهنديه کانين له ناو ئهم به رهه مه ئه ده بيه دا. برتين له: (رهههندي دهرووني، رهههندي دهست به سه رداگرتني ويست و ئيراده، رهههندي جياوازي کردني چينا يه تي نيوان ئاژهل و مروف، ئاژهل و ئاژهل، رهههندي خيانهت و سه ريچي، رهههندي تاوانکاري، رهههندي په روده ي، له کو تاييشدا رهههندي

كۆتاي خه مناك. شیکاری ئەم رەهەندانه لەرێگە ی رێبازی هەریە کە لەم رەهەندانه دەقە کانمان شیکردۆتەو، پۆلێکی گرنگیان هەیه لەرۆنکردنەوێ جیهانی ناوێکی کارەکتەرەکان و کاریگەرێ شۆنیکات لەسەر بارودۆخی دەروونی و کۆمەلایەتی و مەرفایەتیان.

١-٢- رەهەندی دەروونی:

مەبەست لە رەهەندی دەروونی ئەوەیە کە پۆماننوس تیایدا لە رووی دەرونییەو بەس لە لایەنی کارەکتەری سەرەکی (باوکە) کردووە، پۆماننوس لە گێڕانەوێ رووداوێ کانی نیو پۆمانە کەیدا، بەوردی دەست نیشانی ئەو بارودۆخە دەروونیە دەکات بەوێ کە باوکی چۆن ئازاری جەستەیی و دەروونی داو، وەکو لە گێڕانەوێ کەیدا پۆمان بەس دەکات و دەلێت: (کێ هەیه نالەوگریانی بە کۆل و دلی دایک و خوشکە کانی خۆی نەناسیتەو؟ ئەو نالینە کە هیشتا هەراش نەبوو بووم پێی ئاشنا بووم گریانی هەمیشە ئامادەبە بێ وادەو سعات لە وەخت و ناوخت، شەوێ هەیه گۆیم لەو گریانە خنکاوێ دایکان و خوشکە کانم بوو لە کەلێن و درزی دەرگا و پەنجەرەکان)، (حەسەن، 2025، 5). پۆماننوس لەم دەقەدا لە سەرزاری گێڕەوێ کارەکتەری سەرەکی پۆمانە کە (کۆرە گەورە) بەس لەو گریان و نالینە دەکات کە کارکەتەری سەرەکی (باوک) لە ئەنجامی دەرەقی و هەستی بەرزی نێرسالاری و پیاوسالاری خۆیە دوو چاری ئەندامانی خێزانە کە دەکات لە شۆنیکاتیکی دیاریکراو کە پۆماننوس بەوردی خودی شۆنیکاتە کە دەست نیشان دەکات، چونکە زاراوێ (شەوێ هەیه + درزوکەلێن) ی بەکارهێناو، هەروەها لە دەقێکی تر کە پەییوەستە بەلایەنی دەروونی (وێرە ئێرە هەمین تۆ. بوویت لە (حەبێ) ت پرسیبوو، کە لێم پرسیت ئاخۆ هەر سألەو مانگێک دەچمە کۆی و بۆچی بزردهبم؟ من دەبیت تێرتان بکەم پێم نالین ئەم ئۆردووێ خەلکە بەچی دەژین؟ ئێوێ لەسەر تانە یە ک شت بزانی، بەیانان زوو لەخەو هەلێستن و کە تاریک داها ت دەرگا کانی حەسارە کە داخەن لێرەبم یان نا قەت فریو مەخۆن من بۆ هەرکۆی بچم، رۆحم وە ک هەور سێبەری وابەسەر حەسارەو، کەسێش وا نەزانیت پیریووم و بەم زوانە دەمرم، خەونم دیو و بەقەد نوح پێغەمبەر دەژیم)، (حەسەن، 2025، 26) لەم دەقەیه پۆماننوس پۆمان دەگێڕتەو کە باوکە کە لە خێزانە کە خۆی پرسیبوو وەرە ئێرە هەمین تۆبوویت لە (حەبێ) ت پرسیبوو، کە لێم پرسیت ئاخۆ هەر سألەو مانگێک دەچمە کۆی؟ بۆچی من بزردهبم؟ لێرەدا پیاو کە سەرکردهی خێزانە ئەرکی دا بین کردنی بژێوی ژیا نی مندالە کانیەتی بەلام لەم دەقەیه بەپێچەوانەیه، باوکە کە پێیان دەلێت پێم نالین بەچی دەژین ئەم هەموو خەلکە، لێرەدا باوکە کە وە ک ئەرکی بەسەر مندالە کانی سەپاندوو کە بەیانان زوو لەخەو هەلێستن، باوکە کە کاریگەرێ لەلایەنی دەروونی مندالە کان کردوو بەوێ کە بۆهەرکۆی بچیت وەکو هەوروسێبەر بەسەر حەسارە کەوێ، بەم جۆرە کاریگەرێ لە دل و دەروونی مندالە کانی کردوو کە ئاگادارە لە حەسار چێ روودەدات وە ک سێبەرێک بەسەر حەسارەوێ، باوکە کە تەمەنی خۆی وەکو تەمەنی پێغەمبەر نوح چواندوو، قەسە کەر خۆی وەکو پێغەمبەر دەبینیت. هەروەها دەقێکی تر کە پەییوەستە بەلایەنی دەروونی نییەو، دەلێت: (قەیرە خوشکە کانم ئەو خوشکانە کە بەکەزی و قەفی درێژی قژیان خۆیان بە شیشی ژەنگاوی پەنجەرە کان بەستبوو، نەبادا نیوێ شەو بەخۆیان نەزانی بە دەم خەوێ و لەتاو بۆنی پیاوانی بازۆلە ستووری نیوێ خەوێ کانێان دەست لەملی ئەسپە کانی باوکم بکەن و تێبگەن دەستیان لەملی (یوسف) یک کردوو (حەسەن، 2025، 29 - 28). گێڕەوێ پۆمانە کە بەس لەسزادانی لایەنی دەروونی باوک دەکات بۆ کچە کانی، نەبادا خەون بە یوسفیک ببین و خۆیان بە قەفی شیشی پەنجەرە کانەو بەستۆتەو

له ترسی سزادانی باوک .

دووم : رهه‌ندی دهست به‌سەر داگرتنی ویست و ئیراده:

ئیراده و ویست دوو هیژی سهره‌کین که کرداره‌کانی مروف ئاراسته ده‌کهن، به‌هیژی، یان لاوازی ئیراده په‌یوه‌ندی‌داره به‌هوشیاری، هه‌ست و ژینگه‌ی مروف، ئاره‌زوو بی کردار هیچ نییه! ئه‌وه‌ی جیاوازی دروست ده‌کات، ئیراده‌یه که ئاره‌زوو ده‌گورتی بۆکردار. هه‌روه‌ها ئه‌گهر ویست پشت به ئیراده نه‌به‌ستیت، ئه‌وا ده‌بیته ئاره‌زووییه‌کی بی ئه‌نجام. ویست وه‌ک بایه، هه‌موو شتی‌ک ده‌جولینیت، ئیراده وه‌ک ئاسمانه، ئارامیت بی ده‌دات، مه‌به‌ست له‌م ده‌قه‌یه ئه‌وه‌یه رۆماننوو له‌پال تاوانه‌گه‌وره‌ی کوره‌گه‌وره‌که، ئه‌وا سۆز و خۆشه‌ویستی به‌رامبه‌ر به‌ زردایکه‌که‌ش هه‌بوو، ویستی ئه‌وه‌ی هه‌بوو هه‌م زردایکه‌که، هه‌م هه‌سار ده‌ست به‌سەر داگیرتی ئه‌م هه‌زوو ویسته هانی دا بۆئه‌وه‌ی که باوکی خۆی بکوژیت. له‌م ده‌قه‌دا (له‌هه‌یه‌یه‌ت و سامی ئه‌وشه‌وه‌ پامام ده‌رگی کۆلانه و کۆلیته و ته‌ویله‌کانمان کرده‌وه، گشت، قه‌فه‌زه‌کانم شکاند)، (حه‌سه‌ن، 2025، 68) کارکته‌ری سهره‌کی که بریتییه له (کوره‌گه‌وره) ده‌رگی کۆلان و کۆلیته‌و ته‌ویله‌کان ده‌کاته‌وه، قه‌فه‌زه‌کان ده‌شکین و له‌هه‌مان ئه‌و شه‌وه‌ی که ئه‌م تاوانه‌م ئه‌نجام دا. هه‌روه‌ها گیره‌وه‌ی رۆمان بۆمان ده‌گیرته‌وه و ده‌لیت: (ئه‌و شه‌وه‌ ئاو وه‌ستا و ئیمه نه‌وه‌ستاین، هه‌ریه‌که و مۆمیک، یان چرایه‌کی داگیرساند، ئه‌و هه‌ساره‌بوو به‌ چراخان، له‌و که‌رنه‌فاله‌ی هه‌موومانی هه‌په‌ساندوه)، (حه‌سه‌ن، 2025، 69).

له‌شیکردنه‌وه‌ی ئه‌م ده‌قه‌یه کاره‌کته‌ری سهره‌کی (کوره‌گه‌وره) ده‌گیرته‌وه‌و رۆداوه‌که‌مان بۆ باس ده‌کات له‌ ساتیکدا ده‌کات که له‌کاتی کاره‌ساته‌که‌دا (کوشتنی باوک له‌لایه‌ن کوره‌که) واتا سه‌رسام بوون به‌ئازادبوونیان له‌م کۆت و به‌ندایه‌تی و مه‌ینه‌تی و ئازاره‌ی که‌لایه‌ن باوکه‌وه ده‌یانچیشته هه‌رکه‌سه‌یک مۆمیک و چرایه‌کی داگیرساندوه‌و ئه‌و هه‌ساره تاریک بوو گۆرا به‌چراخان و تاوه‌کو روناک بێت. ئیراده هیژی‌که که ناتوانیت به‌زۆر بشکینیت، هه‌روه‌ها له‌گیرانه‌وه‌یه‌کی تر دا رۆماننوو به‌رده‌وام ده‌بیته و ده‌لیت: (ئه‌مشه‌و دواشه‌وی به‌نده‌واری و به‌کۆیله‌ بوونی نیو هه‌ساربیته و یه‌که‌م شه‌وی سه‌رفرازیه)، (حه‌سه‌ن، 2025، 79) له‌شیکردنه‌وه‌ی ئه‌م ده‌قه له‌سه‌ر زاری گیره‌وه‌ی رۆمان کاره‌کته‌ری سهره‌کی (کوره‌گه‌وره) دوا‌ی کوشتنی باوک ئه‌م شه‌وه‌ دوا شه‌وی کۆیلایه‌تی بووه، یه‌که‌م شه‌وی سه‌رفرازی و ئازادی بووه باوک بنچینه‌ی خیزانه به‌لام له‌م ده‌قه‌دا بۆمان روون ده‌بیته‌وه ئه‌و شه‌وه‌ی که باوکه‌مردوو شه‌وی سه‌رفرازی و ئازادی بووه بۆ منداڵه‌کانی کوره‌گه‌وره ئه‌م تاوانه‌گه‌وره‌ی ئه‌نجام داوه بۆ ئازادبوونیان له‌ژیر زوڵمی باوکیان و ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی هه‌سار.

٢-٣- رهه‌ندی جیاوازی کردنی چینه‌یه‌تی نیوان (ئاژه‌ل و مروف)، (ئاژه‌ل و ئاژه‌ل)

٢-٣-١- رهه‌ندی جیاوازی کردنی چینه‌یه‌تی (ئاژه‌ل و مروف):

رۆماننوو له‌ گیرانه‌وه‌ی رۆداوه‌کانی نیو رۆمانه‌که‌یدا به‌وردی ده‌ست نیشانی ئه‌و باردۆخه‌ی کردوو که باوکه‌که جیاوازی کردوو له‌نیوان ئاژه‌ل و منداڵه‌کانی، چونکه ده‌بینین خۆشه‌ویستی باوک بۆ ئاژه‌له‌کانی زۆر زیاتره له‌ئهندامانی خیزانه‌که‌ی، په‌یوه‌ندی خۆشه‌ویستی نیوان ئه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی به‌شیوه‌یه‌کی جیاواز ده‌رده‌که‌ون هه‌ندیک باوک خۆشه‌ویستی خۆیان به‌ شیوه‌یه‌کی جیاواز ده‌خه‌نه‌روو وه‌ک ئه‌وه‌ی که سه‌گ و پشيله‌کانیان خوشترده‌وێت له‌ منداڵه‌کانیان ئه‌م دۆخه ده‌بیته هۆی دروست بوونی هه‌ستی سهرنجراکیش بۆئه‌وه‌ی تیگه‌یشتنیکی ده‌روونی و کۆمه‌لایه‌تی له‌ شیوه‌ی خۆشه‌ویستی دروست بێت. باوکه‌که به‌ منداڵه‌کانی وتوو سه‌گه‌کانم به‌وه‌فاترن له‌ ئیوه، هه‌روه‌ها له‌ئیوه‌م خوشتر ده‌وێن ئینجا

كاره كتهري سهره كي (كوره گه وره) بۆمان ده گيرتته وه ده لئيت: (له شه ويكدا دايه گه وره غيره تي دايه به رخوي، ده روازه ي ديوه خانه كه ي له سهر باوكم كرده وه، پاش چه ندين جار له ده رگدان و بانگ كردن، به ترسه وه لي پامابوو بينيبوي ياري له گهل كه رويشك و پشيله و سموره كاني ده كات، ده روازه ي ههر هه موو قه فزه كاني كرده وه توه بولبوله كانيشي به ره لاي ئاسماني ئه و ديوه خانه يه كرده وه، (حه سه ن، 2025، 56) له م ده قه دا بۆمان ده رده كه وي ت دايه گه وره غيره تي دايت به رخو له كرده وه ي ده روازه ي ديوه خانه كه وه سهر ي كرده وه، به ترسه وه بينيبوي ياري له گهل كه رويشك و پشيله و سموره كان ده كات ده روازه ي قه فزه كاني لي كرده وه توه باوكه كه سۆز و خوشه ويستي بۆ ئازه له كاني زياتر بووه، وه ك له منداله كاني، ته نانه ت كاتي خو ي تهرخان كرده وه بۆ منداله كاني ياري له گهل كرده وه، به لام هه رگيز به م هه ست و سۆز و خوشه ويستيه وه له منداله كاني نه روانيووه، هه روه ها له ده قتي كي تر (كوره گه وره) ده گيرتته وه و ده لئيت: (گوي بگرن له م هه ساره ي من نه كور ژن دينيت و نه كچ زه روره شووبكات ئه وه ي خو ي به كچي ون داده نيت، ده بيت له نيو تاريكي ژوره كهيدا حورمه ت له من و له م هه ساره بگريت)، (حه سه ن، 2025، 61) له م ده قه دا رۆماننووس ده گيرتته وه به وه ي باوكه ناهيتيت له م هه ساره نه كچ شووبكات و نه كور ژن به نيت ئه وه ي خو ي به كچ و كوري من داده نيت، ده بيت له نيو تاريكي ژوره كهيدا ريز و حورمه ت له خو ي و له من و له م هه ساره بگريت، ليره دا باوكه كه هيماي قه ده غه و سنووردار كردني ژياني تاكه كانه، به تايبه تي له بابه تي هاوسه رگيري و منداله كاني له ناوده بات و له ناو تاريكي و خاموشي ژوره كاني هه ساره كه ده يانه لئيتته وه، ئه مه ش نيشانداني ئه وه پيري جياوازي چينايه تيه له نيوان مندال و ئازه له كاني.

٢-٣-٢- ره هه ندي جياوازي كردني چينايه تي نيوان ئازه ل و ئازه ل:

له ئه نجامي ئه و رقابه رايه تيه كه باوكه كه دروستي كرده وه له نيوان ئازه له كاندا، ئه مه وايكردوه گرنيه ك دروست بيت به (گري خه ساندن ناو دير ده بيت باوكه كه پشيله و ئازه له كاني نيو هه ساره كي و ته نانه ت ته واوي ئازه له كاني تر ده خه سينيت جگه له ئه سپ و سه گه كان نه بيت) چونكه كاره كتهري سهره كي ده لئيت: (حه بي هيج مه لي، گوي بگره چونه پشيله كان بخه سينم؟)، (حه سه ن، 2025، 58) باوكه هه لده ستيت به خه ساندني پشيله كاني له ده قتي كي تر ده لئيت: (جگه له خوم و ئه سپه كه م، ميتشوله كانيش ده خه سينم، له بهر مه رومالاته زوره كه م نه بيت، هه ره هه موو گوله كانيش به ده ردي پشيله كان ده به م و ده يانه سينم) (حه سه ن، 2025، 60) هه روه ها له ده قتي كي تر كه په يوه سته به جياوازي كردني چينايه تي نيوان (ئازه ل و ئازه ل) باوكه هه لده ستيت به خه ساندني ئازه له كاني نيو هه ساره كه جگه له خو ي و ئه سپه كه و سه گه كاني له بهر مه رومالاته كاني نه بيت هه ولي داوه ئه م تاوانه به رامبه ر به گوله كانيش بكات كه روه كن، چونكه (بولبوله توقيوه كان چووبونه وه نيو قه فزه كانيان، له ترسي غه زه بي باوكه ده له رزين و باليان ليكه ده دا، له گهل باله فهدا شاپه ره كانيان ئه وه نده هه لوه رين، قه فزه كانيان پر كرد له په ري زه رد و سوور به جريوه جريوي شه رمانه، دلي يه كديان ده دايه وه، رۆماننووس له م ده قه ده گيرتته وه له تاو ئه نجامداني ئه م تاوانه گه وره يه ي باوكه كه به رامبه ر ئازه له كانيش بولبوله توقيوه كان چووبونه وه نيو قه فزه كانيان له ترسي غه زه بي باوكه كه ده له رزين و له ترسان شاپر كرده وه له په ري زه رد و سور به جريوه جريويان بالنده كان دلي يه كترين داوه ته وه له ترسي ديتي ئه م تاوانه تا مرقفايه تي و قيزه ونه. ئازه ل تاوانبارنييه، به لام زورجار قورباني هه له ي مرقفه، ئازه ل بيده نكه، به لام ئازاره كه ي قسه ده كات.

٢-٤- رهههندی خیانهت و سه ریچی:

رۆماننووس له گیرانهوهی رۆوداووه کانی نیو رۆمانه کهیدا، بهوردی دهست نیشانی ئەو خیانهت و سه ریچییه دهکات که له نیو رۆمانه کهدا رۆوداووه، ئەویش بریتییه لهو خیانهت و سه ریچییهی کۆره که بهرامبه به زردایکه که کهناوی (رایی)یه دهکات، چونکه ههر دووکیان دهستیان تیکه ل کردوو له کاتیکدا زردایک هه بیته له هیچ کۆمه لگهیه کی مرۆفایه تی رینگه پیدراو نییه و تاوانه کور زردایکی خۆی خوشبوویتی و رقی له باوک بیته، چونکه دایکی ئەوی وه کو مه عشوقیک داگیر کردوو، بهردهوام بیرى له لای ئەم زردایکهی بووه و خوشه ویستی ئەم زردایکه دل و دهروو نی ئەم کۆرهی داگیر کردوو، راسته خوشه ویستی و سۆزی مندال بهرامبه دایک له لووتکه دایه، یاخود دایک بهرامبه مندال، به لام نا که به شیوهیه ک بگات بهم ئاسته و خیانهت و سه ریچی دروست بیته، به پیتی ئەم دهقه (خودایه که ی بی و باوکم بکوژم، تابتوانم سه ربه ستانه ئافره تیک له باوهش بگرم؟ که ی بی و بتوانم ده رگاگانی حه سار والابکه م و برا هه له ته و وێلکه رده کانم به خوشک و براگانی نیو حه سار شاد ببه وه، بیته وه و بۆن به باوهشی دایکانه وه بکه ن و بگرین و باس له غه ربی شاران بکه ن). (حه سه ن، 2025، 55)

کۆره که بۆگه یشتن به حه ز و ئاره زووی خۆی ویستوو یه تی ئەم تاوانه گه وریه ئه نجام بدات، ئەویش کوشتنی باوکیه تی، خیانهت له زردایکه، بریندارکردنی دلێکه که هه رگیز چاک نابیت. چونکه دایک دایک ره گی ژیا نه، ئەو کۆرهی خیانه تی پ بکات، ره گی خۆی ده بریت. ژیا نه له گه ل خیانه تی دایکه به ره که ت نادات. پێشینان و توو یانه: راستی گرانه، به لام خیانه ت گرانه، کاتیک کوریک بۆ گه یشتن به ئاره زووی خۆی، ریزو ئاکار و ئەمانه ت پشتگو ی بخت، ئەوا خۆی، ده خاته ئەو ئاسته ، که خیروشه ر تیکه ل بکات و تاوان به ناوی ئازادی ده شاریته وه، ئەگه ر مرۆف بۆ گه یشتن به ئاره زوو، حه قی باوان و دایکان له بیر بکات، ئەوا ئەو ئازادییه ئازادی نییه به لکو روو حی تیکچوو و خیانه ته. له په ندیک پیره میرد ئەم خیانه ته ده خه ینه روو. خیانه ت هه رگیز به ره و سه رکه و تن نابیت، ته نها زیان و خه ساره ت ده هیئت پێشینان ده لێن: راستی گرانه، به لام خیانه ت گرانه، به پیتی ئەم دهقه (باوکم هه ر به زۆر و به زه بری مالی دنیا (رایی)ی کرپیوو، ئەو ژنه به هه موو دایکان و خوشکه کانمی وتبوو، خودا یاری بیت من سه ری ئەو پیاوه ده خۆم! پاش پلانه که حالی بووم ئەو ژنه عیارو هه م کالفا مه هه م مه یلی درۆی داومه تی، هه موو چاودا گرتن و برۆ هه لته کاندنه کان و نیگا شه یتانییه کانی فیل و تۆله بوون، به دوو قسه و بزه یه ک فریوو ی دام، دوا جار زانیم حه زی له باخه وانه چاوشینه که کردوو، زووتر پیتی وتم: تف له و شه وانه ی له بری ئەوه ی له باوهشی تودابم، له باوهشی باوکتدا ده نووم!) (حه سه ن، 2025، 51).

کارکته ری سه ره کی واته (کۆری گه وره) ده گیریته وه ده لیت: باوکم به زۆری مالی دنیا (رایی) زردایکه که می هیئا وه هه روه ها (رایی) پیلانی گیرابوو که کۆره که باوکی خۆی بکوژیت و ئەم تاوانه گه وره ئه نجام بدات (رایی) مه یلی درۆی پیداو وه و فریوی داوه نه فره تی له و شه وانه کردوو که له باوهشی نووستوو مه یلی به کۆره که داوه که له باوهشی ئەودا بیت، به لام ئەم ژنه مه یلی درۆی داوه تی و هه موو چاودا گرتن و نیگاگانی فیل بووه، دوا جار زانیم که حه زی له باخه وانه چاوشینه که کردوو. هه ر له ده قیکی تر دا (ئه و باخه وانه چاوشینه ده جارن هه ولێ دا به ریته وه نیو حه ساره که مان، تابه هه رچی فیلێک بی (رایی) بریفینیت، چه ندین به رگی گۆری و ده مامکی له سه رنا بیهو ده بوو، (به ده وری حه ساره که دا ده خولایه وه و له شوره، بلنده کانی راده ما، له ده ره وه ی حه سار منی ده گرت و پیتی ده وتم: کۆری باش وه ختی برینه وه ی دارمیته کانه. سه ری

نه گرت، خۆی کرد به نالبهند، (حه سهن، 2025، 52) دواچار له بهرگی دهرویشی په تیاره و سوالکهردا باوکم له گیانی خۆی دهه ری بوو به وه پسییه وه وتی: باخه وان بیت، یان چه رچی گهرنه خه سیوه بانه یه ته نیو حه ساره که وه، نامه ویت هیچ غه ریپیک به نه نیی ئیره و ئیوه بزانیته!). (حه سهن، 2025، 52) لهم دهقه دا بۆمان روون ده بیته وه که باخه وانه که زور هه وولی داوه، بچیتته ناو حه سار ئینجا به ههر ریگاو فیلیک بیت (پای) بر فینیت جل و بهرگی گورییه و ده مامکی له سه ری ناوه به لام ئهم هه ولانه ی بیهوده بوو، باخه وانه که به کوره که ی وت کوری باش وه ختی برینه وه ی دارمیوه کانه، به لام هه رسه ری نه گرت ئهم هه ولانه ته نانه ت خۆی کردووه به سوالکهر هه موو هه وولی ئهم باخه وانه، بۆ فاندنی (پای) بوو به لام کاره کته ری سه ره کی کوره ده لیت: باوکم وه ره ز بوو وتی: باخه وان بیت یان چه رچی، گهرنه خه سیوه بانه یه ته نیو حه ساره که مه وه، نه یویستوه که س به نه نیی حه ساره که ی بزانیته و هیچ که سیک کچه کان و خیزانه کانی ببینیت.

٥-٢- په هه ندی تاوانکاری

٥-١- باوک به رامبه ر مندال:

رۆماننوس کۆمه لیک مه به ستی کۆمه لایه تی و دوور له داب و نه ری تی باس کردووه، هاتوو ه تیکه ل به بابته ی رۆمانه که ی کردووه، له به ره وه ی باوکه که هیچ کات به ده روونیکی پاک سه ری جیهانی ده ره وه ی خیزانه که ی خۆی نه کردووه، له هه موو جووله یه کی منداله کانی به گومان بووه. یه کیک له و دیاردانه ی که به شیوه یه کی ناشرین له ناو کۆمه لگاندا باوه کوشتی ئافره ته، یان زینده به چالکردنیه تی خوای گه وه له قورئانی پیروژدا باس له کوشتن یان زینده به چالکردنی، ئافره ت ده کات و ده فره میت (وإذا الموءودة سئلت بای ذنب قتلت) (سوره تی التکویر ئایه تی 9) به یی ده قی ئهم ئایه ته ده توانین ئهم روداوه لهم دهقه دا بدۆزینه وه که کوشتی (زوهرا) یه. (ئه و شه وه ی باوک، حیه ی ئه سپه عه ره بییه که ی خۆی ناساز و ئاده میانه ها ته به رگویی، حیه یه که له شیرین خه ودا رایپه پاندوه و و تووره و شیتانه به یه که پتله قه ده رگی ته ویه که ی کردبووه وه و دیبووی (زوهرا) ده ستی له ملی ئه سپه که کردووه، ئه سپی له عه نه تییش لمووزی لینکی خستبووه نیوان هه ردوو مه مکانی، بیئاگا له باوکم له حه سار، له دونیا، زوهرا ختوکه ی ده هاتی و ده خه نییه وه، هه ره وه شه وه بیده نگ، کوشتی، هه ر له حه وشه ی حه ساره که شیدا زینده به چالی کرد، تاکچه کانی ته می بن و چیتر خه ون به حه رامه وه نه یین، (حه سهن، 2025، 29) لهم دهقه دا بۆمان روون ده بیته وه که کوشتی (زوهرا) ی بیتاوان له لایه ن باوکییه وه به یی هیچ هۆکاریک، باوکه که زوهرای دیبو ده ستی له ملی ئه سپه که کردووه، که واته سته مکاری و تاوانکاری له باوکه که ده بینریت که پیچه وانه ی وینه ی باوک پیشان ده دات، چونکه ئهم باوکه سۆزو خۆشه ویستی باوک و کچ یه کیکه له جوانترین نیعه ته کانی دونیا، باوک له ژیا نی کچ جیاوازه کچ خۆشه ویستی باوکیه تی کوشتی زوهرای بیتاوان و زینده به چالکردنی له حه وشه ی حه ساره که دا به راستی تاوانیکی گه وره یه چۆن باوک تاوانیکی لهم شیوه ئه نجام ده دات، چونکه باوک سه رچاوه ی خۆشه ویستی و ئارامیه بۆ کچ، به لام ئهم باوکه سۆزو خۆشه ویستی نه بووه بۆ کچه کانی، باوک ئه وپاله وانه یه که خه وونی خۆی ده کاته قوربانی بۆ داها تووی منداله کانی، هه روه ها گیره وه ی رۆمان له ده قیکی تر دا باس له نا هه مواری بارودۆخی (زیبای) ده کات و ده لیت: (زیبای خوشکم له ژیر زه مینه که دا تائه به د ده رگیان له سه ر دابخریت (زیبای) نازدارو هه میشه لیوبه بار و چاوبه خومار، که تازه بی مه کی دانا بوو شه ویکیان که هیشتا مانگ له چوارده دابوو، به دزییه وه چووبوو سه ربان، مانگه شه ویکي خوش و دلرفیتی هاوین، سینه و

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

به‌رۆکی ساوای هه‌ردوو مه‌مکی دا بوویه به‌ر تریفه‌ی زیوینی مانگی مه‌ست و چاوپان و دژوار، بێتاگا له‌خۆی، له‌حه‌سار، له‌دونیا، بێتاگا له‌ غه‌زه‌بی باوکم). (حه‌سه‌ن، 2025، 30) له‌سه‌ر زاری گێره‌وه‌ی رۆمانه‌که‌دا کاره‌کته‌ری سه‌ره‌کی کوره‌ گه‌وره‌ ده‌گێرێته‌وه‌ به‌وه‌ی زیبای نازدار و هه‌میشه‌ لیو به‌بار و چاو به‌خومار، شه‌وێکیان که‌ هه‌یشتا مانگ له‌چواردە دابوو به‌ دزییه‌وه‌ چوو بۆ سه‌ربان مانگه‌شه‌وه‌ی دێرفیتی هاوین خۆی داوه‌ته‌ به‌ر شنه‌ی شه‌مال و هه‌ستاوه‌ته‌وه‌ به‌چوارده‌وری خۆی سه‌مای کردووه‌ زۆر دێخۆش بوو به‌م دیمه‌نه‌ سه‌رنج ڕاکێشه‌. کچه‌ دراوسێ هاوینان له‌سه‌ربانه‌وه‌ شه‌مامه‌و حه‌زی خال خال و جار جاره‌ش ورده‌ زنجی تێته‌گرم)، (بێکه‌س، 2005، 121).

هه‌روه‌ها له‌ده‌قیکی تر له‌سه‌رزاري گێره‌وه‌ی رۆمانه‌که‌دا کاره‌کته‌ری سه‌ره‌کی (کوره‌گه‌وره‌) بۆمان باس ده‌کات و ده‌لێت (گوێمان له‌زه‌ری زنجیرو ته‌قه‌ی سنده‌م بوو، که‌ له‌ده‌ست و پێه‌کانی (زیبا)ی توند ده‌کرد به‌لێنی له‌هه‌موومان وه‌رگرت که‌ مه‌مره‌ و مه‌ژی خۆراکی بۆفری بده‌نه‌ ژێر زه‌مینه‌که‌وه‌، سوێندی خوارد که‌ تا (زیبا) ده‌مریت، نابیت و ناكریت تریفه‌ی مانگی به‌رکه‌وت، ئه‌و مانگه‌ی شه‌وی هاوینان ده‌بوو به‌چواردە، باوکم له‌ناو حه‌وشه‌که‌وه‌ تاده‌چوو سه‌ربان تفي لی ده‌کرد، دواي ئه‌و حه‌ياچوونه‌ی (زیبا) فه‌رمای دا نه‌ک هه‌ر رهمه‌زان، به‌لکو له‌هه‌روه‌رزێکی نوێی سالدایه‌ک مانگ هه‌ر هه‌موو حه‌سار به‌رۆزوو بیت رۆزوو زۆر چاکه‌ بۆگه‌ده‌تان (حه‌سه‌ن، 2025، 32) هه‌روه‌ها ده‌قیکی تر که‌ به‌هه‌مان شیوه‌ پهیوه‌سته‌ به‌لایه‌نی تاوانکاری باوک به‌رامبه‌ر کچی خۆی، ئه‌ویش به‌په‌یره‌وکردنی لایه‌نه‌ ئایینییه‌کان وه‌ک (سوێند خواردن، و به‌رۆژ و بووه‌) وه‌ک سزایه‌ک به‌رامبه‌ر خانه‌واده‌که‌ی به‌کارهێناوه‌، باوکه‌که‌ سوێندی خواردووه‌ که‌تا کچه‌که‌ی (زیبا) ده‌مریت، به‌ئازارو به‌ندکردنی نامرۆفانه‌، وه‌کو سزایه‌ک جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ئه‌و ئازاره‌ی به‌سه‌ر کچه‌که‌ی دا سه‌پاندبوو، له‌هه‌مان کاتدا هه‌موو حه‌ساره‌که‌ش سزاده‌دا به‌وه‌ی له‌ هه‌ر وه‌رزێکی نوێی سالدایه‌ک مانگ به‌رۆزووین. رۆماننووس له‌درێژه‌ی گێراوه‌کان به‌رده‌وام ده‌لێت: (باوک له‌مه‌ودوا له‌دیوه‌خاندان داده‌نیشم و له‌سه‌ر هه‌موو خه‌یاڵ و ختووهره‌ و خه‌ونێک گه‌رخراپ بیت، سزاتان ده‌ده‌م، سزای هه‌ر خه‌یاڵێکی خراپ ده‌ جه‌لده‌یه‌و هه‌رخه‌ونێکی خیانه‌تکارانه‌ ده‌قامچییه‌، سوێندبیت دلم به‌کچان نه‌سووتیت و له‌ ته‌ویله‌کاندا له‌ته‌ک ماکه‌ره‌کاندا بیان به‌ستمه‌وه‌، خوام له‌و خوايه‌ ژنان له‌به‌رچاوی من بنیشت بجوون، یان ئاو بخۆنه‌وه‌، یان ببنم بێشه‌رمانه‌ کچانم که‌زی و بسکیان به‌ریده‌نه‌وه‌ و قژدابین، (حه‌سه‌ن، 2025، 25) هه‌روه‌ها له‌ده‌قیکی تر که‌ پهیوه‌سته‌ به‌لایه‌نی تاوانکاری ئه‌ویش سزادانی باوک به‌کچه‌کانی ئه‌م ده‌قه‌ وینه‌یه‌کی قوول و ترسناک له‌ ده‌سه‌لاتی نا دادپه‌روه‌ری باوک پیشان ده‌دات که‌خۆی وه‌ک سه‌رچاوه‌ی یاسا و سزاو حوکم ده‌بینیت، نه‌وه‌ک به‌ناو پاراستنی منداڵ، چونکه‌ به‌روونی ده‌لێت: (له‌سه‌ر هه‌موو خه‌یاڵ و خه‌ونێک گه‌رخراپ بیت سزاتان ده‌ده‌م) ئه‌مه‌ ئاماژه‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌ی که‌ منداڵان نه‌ ته‌نها له‌کردار، به‌لکو له‌بیر و خه‌یاڵیش سه‌ربه‌خۆن خه‌ون له‌ژیانی منداڵا پێویست بوو سه‌رچاوه‌ی ئومید بیت، سزای هه‌ر خه‌ونێکی خیانه‌تکارانه‌ (ده‌) قامچییه‌ ده‌ستپێکی قه‌باره‌ی توندوتیژی و تیکشکانی ده‌رونی منداڵ پیشان ده‌دات. (سوێندبیت دلم به‌کچان نه‌سووتیت) له‌ره‌هه‌ندی ئاکاری و مرۆفایه‌تییه‌وه‌، ئه‌مه‌ ده‌ستنیشان ده‌کات که‌ به‌زه‌بی، سۆز و خۆشه‌ویستی بنچینه‌ی باوکایه‌تییه‌، له‌دلی ئه‌م باوکه‌ مردوو، لێره‌دا سوێنده‌که‌ پێویست بوو په‌یمانێکی پیرۆزیت، ده‌گۆردیت بۆ بریارێکی تاریک بۆ درێژدان به‌توندوتیژی به‌ستنه‌وه‌ی کچان له‌ته‌ویله‌کان و ته‌ک ماکه‌ره‌کاندا هه‌یمایه‌کی زۆر تونده‌ بۆ دابه‌زاندنی مرۆف له‌ ئاستی مرۆفایه‌تییه‌وه‌ بۆ ئاستی ئازهل.

٢-٥-٢- رهههندی تاوانکاری مندال بهرامبهر به باوک:

رۆماننووس له درێژهی گێڕانهوهی رۆمانه کهدا رهههندی تاوانکاری پێچهوانه دهکاتهوه، بهوهی ئهم جارهیان مندال دهبیته کارهکتهریکی تاوانبار و تاوان بهرامبهر به باوکی دهکات، چونکه یهکیک لهو تایبهتمهندی و دابوو نهريتانهی که لهناو کۆمه‌لگه‌ی کوردی و کۆمه‌لگه‌ی موسلمانه‌کان باوه بچووک ده‌بێت ریزی گه‌وره‌ بگریته به‌تایبه‌ت سه‌رۆکی خێزان که باوکه، به‌لام له‌م رۆمانه‌دا ئهم دیارده‌یه پێچهوانه‌یه بۆنموونه باوه‌ژنه که کوره‌که هان ده‌دات بۆکوشتنی باوکی له‌کاتی کهدا ئهمه تاوانکارییه دژ به باوک، به‌لگه‌ی ئهمه‌ش ئه‌وه‌یه که زردایکه که له کوشتنی باوکه که هانی کوری گه‌وره‌ی حه‌ساره‌که‌ی داوه، ئه‌وه‌یه که شوێنی مانه‌وه و کاتی مانه‌وه‌ی باوکه که‌ی پێی وتوووه تاوه‌کو بێت و تاوانه‌که ئه‌نجام بدات، کوره‌که هه‌ستیکی سه‌رنج‌راکێشی به‌رامبهر زردایکی بۆ دروست ده‌بێت، ده‌یه‌وێت به‌ ته‌واوی به‌ده‌ستی به‌یانیته و رکا به‌ری و رق له‌گه‌ل باوکیدا و لێ‌وه‌هه‌ بیرۆکه‌ی باوک کوژی لا‌گه‌لته ده‌بێت، هه‌ست بزوینی کور بریتییه له‌ دایک، ده‌یه‌وێت دایکی ببیته‌ مو‌لکی ئه‌و، نا‌ئاگایانه له‌ژێر فشار بۆ ئه‌وه‌ی دایکی به‌ ده‌ست به‌یانیته، ده‌که‌وێته رقا به‌رایه‌تی باوکی، چونکه ده‌لێت: (وه‌لێ ئاخ هه‌ر ئه‌وه‌شه‌وه که د‌لگه‌رمانه له‌سه‌ر سینه‌ی (رابی) سێ خه‌نجه‌رم خ‌یواندی و ده‌رگای گه‌وره‌ی حه‌ساره‌که‌م له‌ گ‌ری‌ژنه‌ ده‌ره‌ینا) (حه‌سه‌ن، 2025، 64) له‌م ده‌قه بۆمان ده‌رده‌که‌وێت که کوره‌که تاوانیکی گه‌وره‌ی به‌رامبهر به‌ کوشتنی باوکی ئه‌نجام داوه، به‌لام زردایکه‌که‌ش (رابی) له‌م تاوانه‌دا پشکیکی گه‌وره‌ی هه‌یه به‌ئاشکرا کردنی شوێن و کاتی باوکه‌که‌ی، رۆماننووس وشه‌ی (تریفه‌ی له‌رزۆکی) به‌کاره‌یناوه بۆ ده‌رخستنی راده‌ی ترس و د‌له‌راوکی بکوژ دوا‌ی ئه‌نجامدانی تاوانیکی گه‌وره‌.

هه‌روه‌ها له‌ده‌قیکی تر که تاوانه‌کاری مندال به‌رامبهر به‌ باوکی پیشان ده‌دات (شه‌وه‌های شه‌وه‌ خه‌وم له‌ خۆم ده‌زراند له‌ په‌ناو په‌سیوی حه‌ساره‌که‌ خۆم داده‌نووساند تا شه‌وێکیان تۆپه‌لێ هه‌موو کلیله‌کانم کلیلی ده‌روازه‌کانی حه‌سارو ته‌وتله‌ و گه‌نجینه و ناندین گشت ژووره‌کانم له‌ باوکم دزی) . (حه‌سه‌ن، 2025، 74) کاره‌کته‌ری سه‌ره‌کی (کوره‌گه‌وره‌) ده‌گ‌ری‌تته‌وه و ده‌لێت: شه‌وه‌های شه‌وه‌ خه‌وم له‌خۆم ده‌زراند تاوه‌کو تۆپه‌له‌ی کلیله‌کان له‌باوکم بدزم بۆ ئازادبوون له‌م باردۆخه‌ی ناو حه‌ساره‌که‌، باوکم تاوانکار بوو به‌لام مندالی د‌ل شک‌یتراو من بووم، تاوانه‌که له‌سه‌ر ناوی من نووسرا، نمونه‌ی ه‌یمنی شاعیر ده‌خه‌ینه پال ئه‌و تاوانه‌ گه‌وره‌ی کوره‌ گه‌وره‌ بۆ کوشتنی باوکی ئه‌نجامی داوه، به‌مه‌به‌ستی به‌ده‌سته‌ینانی زردایکه‌که‌ (رابی) بۆئه‌و بێت سته‌مکاری می دوور خستۆته‌وه له‌و یاره شیرینه‌م ئیتر من چۆن رقی زۆرم له‌ئازار و سته‌مه‌ نایی؟

٢-٦- رهههندی په‌روه‌رده‌ی (په‌روه‌رده‌کردنی باوک بۆ منداله‌کانی)

رۆل و گ‌رنگی په‌روه‌رده‌کردنی باوک بۆ منداله‌کانی له‌ ژیا‌نی مندالدا زۆر گ‌رنگه‌ و کاریگه‌ره، وته‌ن‌ها پاره‌دان، یان داب‌ینکردنی مادی نییه، به‌لکو مندال زۆرجار له‌ په‌فتاره‌کانی باوک فێرده‌بێت ر‌یزگ‌رتن له‌خه‌لک و راستگۆی و دادپه‌روه‌ری ئه‌گه‌ر باوک په‌فتاری باش پیشان بدات له‌ناو ئه‌ندامانی خ‌یزانه‌که‌ی، به‌لام له‌م نۆفلیته پێچهوانه‌ ده‌بیته‌وه باوکه‌که ئهم سۆز و خۆشه‌ویسته‌یه‌ی بۆمنداله‌کانی نه‌بووه ته‌نانه‌ت ئه‌وه‌نده خ‌یزانی زۆر پ‌یکه‌یناوه ناوی منداله‌کانی خۆی نه‌زانیه، زۆلم و زۆرداری باوکه‌ زۆر بووه به‌سه‌ره‌نده‌مانی خ‌یزانه‌که‌ی، باوک نابێت ته‌ن‌ها فه‌رمان بدات و سزابدات، به‌لکو ده‌بێت ر‌یگی راست به‌کردار پیشان بدات، بۆئه‌وه‌ی مندال به‌ئازادی ف‌یریته، کات به‌خشین بۆ مندال، گ‌رنگ‌تره له‌هه‌موو دیارییه‌کان. گو‌یگ‌رتن له‌مندال،

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

يه كيکه له بنچينه کانی په روه رده ی سهرکه وتوو. به لام لهم نوځليته پيچه وانه بوته وه باوکه که گوږي بومنداله کانی نه گرتوو به هيچ شيو هیه که ته وه تا کاره کته ری سهره کی (کوره گه وره) ده گيرته وه و ده لیت: (هه موو دایکه سهرکزو غه ریب و بیکه س و حه سرت دیدانه ی من هه مبوون، هه میشه توراو و غه ریب بوون و ده پارانه وه: ده به س ژن بینه وات ليها توه ناوی کورو کچه کانی خوت نازانیت بو نه يهينم؟ عومره هه مه هيشتا له سهر شنگ و هيژي خوّم حه ساره که گه وره یه و سهدی دیکه شم پي به خيوده کریت، نه فامينه ده زانن زاوړی و مندالی زور چهند خیره، ده زانن سلیمان پیغه مبه ر و ئیراهیم چهند ژنيان هه بووه؟ (ته وان پیغه مبه ر و توچیت؟) دم دريژي روو ره شینه هه ر پیاوه و له حه ساری خويدا پیغه مبه ر (حه سهن، 2025، 23-24).

له شيکردنه وه ی لهم ده قه دا بومان روون ده بینه وه که کاره کته ری (کوره گه وره) هه موو دایکه غه ریب و بیکه سه کان لي پارينه وه که هيچي تر ژن نه هيښت، چونکه ته وه نده مندالی هه بووه ناوی منداله کانی خوی نه زانیوه و سوژ و خو شه ويستی بویان نه بووه، ته وه تا باوکه ده لیت: سهدی دیکه شم پي به خيوده کریت حه سار گه وره یه، باوکه که ژيانی خوی به پیغه مبه ر سلیمان و ئیراهیم چوواندوو ته مه ش تاوانه چون مروّف ژيانی خوی به راورد ده کات به ژيانی پیغه مبه ران، چونکه پيوايه هه ر پیاوه له حه ساری خوی پیغه مبه ر، ته م نمونه ده خه ينه روو که به راورده به ژيانی (کوره گه وره) حه سار و مندالانی حه سار روانينه بو سهرده می مندالی له مندالیم من خو شیم نه له تاو و نه له هه واو نه له هه تاویش نه بيښی، ته توت په لکيکی هامووتام (حه سهن، 2025، 42) هه روه ها له ده قيکی تر (کوره گه وره) ده گيرته وه و ده لیت: (ته وکه له گايه هه ر ساله و ده ستی له دوو سيپه که به رده دا و ژنی دیکه ی ماره ده کرد له هه ر راويک ده گه رايه وه ژنه دوّمیک يان قه ره جيکی له پاشوی ته سپه که ی ده به ست هه ميشه ده يوت: ژنيک سک نه کات، وه ک دره ختی زپ وايه پيويست ده کات هه ر زوو بيپرته وه: هه ر هه مووشمان له سپيده ی سهره وه تا شه و خه وتتان نه ده سهره وتين خوشکيکم له به يانيه وه تا ئيواره جله کانی پينه ده کر، ته می تریان مانگای ده دوشي، يه کيکی تریان ره فته ی ده چنی، ته وی تریان مه شکه ی ده ژنده، ته وی تریان ته شی ده ريست ته وی تریان گسکی له ژووره کان ده دا، ته میان په نجه کانی توانه وه ته وه نده ی ده ريپيه کانی بو بشوات، ته وی دیکه يان سه وزی بژارده کرد و ته میان گيای بو که رويشکه کان رووده کرد)، (حه سهن، 2025، 28) کوره گه وره ده گيرته وه باوکه هه ر ساله و ده ستی له دوو سيپه که به رده داو ژنی دیکه ی ماره ده کرد ژنه دوّمیک و قه ره جيکی له پاشوی ته سپه که به ستوه ته وه هيئاويه ته وه بو مالوه هه روه ها هه ر ژنيک مندالی بو نه هيښته دنيا پيويسته وه کو دره خت زوو بپرديته وه هه روه ها فره مانی به کچه کان ده کرد به يان يان زوو له خه وه له بستن تا ئيواره کاره کانی نيو حه سار ته نجام بدن، هه رکاريکی به کچيک سپاردوه، هه ريه که و کاريکیان ته نجام ده دا يه کيکیان جله کانی پينه ده کرد و ته وی تریان مانگای ده دوشي، ته وی تر ره فته ی ده چنی، ته وی تریان مه شکه ی ده ژنده، باوک روژنيکی گرنگی هه يه له دروستکردنی که سایه تی مندالدا، په روه رده کردنی باش ته نها به فره مان و سزا نيه، نمونه ی باش و په يوه ندييه کی دروسته.

٢-٧- په هه ندي کو تاييه کی خه مناک تراژیدی:

له سهرزاري گيره وه ی کاره کته ری سهره کی کوره گه وره ده که ين به وه ی که له کو تاي نوځليته که دا کو مه ليک رووداوی خه مناک له خوده گريت سهریاری رووداوه خه مناکه کانی پيشووی ناو حه ساره که، ده بين کو تاييه کی خه مناک رووبه رووی کوره که بوته وه کوره که

سهرياري تهوهی تاوانی بهرامبهر باوکه که کردووه ئیستا تاوانه که رووبه پرووی خوی بۆتهوه شونینکی نییه بۆ تهوهی تییدا بژیت له هه مان کاتدا سه گه کانی باوک ههست به تاوانی کوره که ده که ناهیلن له لای گۆری باوکیشی بمینینهوه راوه دووی دهین و له حه ساره که شدا شونینکی بۆمانهوهی ئه م کوره نییه، شونین نوستنی سهر گۆره کانه و خواردنی له گه ل ئاژه له کان بووه (کوره گه وره) (تهنیا شهوێک بوو یان هه زار شهو که من نیو چه وانم دا به دار و به رد و دیواردا رهتم ده بردوو خۆم به قه دی دره خته کان ده گرتوه (حه سه ن، 2025، 107)، کوره گه وره له دوا ی ته نجام دانی ئه م تاوانه گه وره یه که کوشتنی باوکه که بوو رووبه پرووی زۆر ناخۆشی بۆتهوه که شهوێکی لێ بووه به هه زاران شهو، ته نانهت سه گه کانیش به تاوانی ئه م کوره یان زانیوه و راوه دوویان ناوه به رهو چیاو شاخ و دۆل و قه دی دره خته کان و ههنگاوی ناوهو رویشتهوه رووبه پرووی زۆر ناخۆشی بۆتهوه.

ههروهها دهقیکی تر که په یه وهسته به کۆتاییه کی خه مناک (به وشه وه جگه له منی باوک کوشته کهس نه مابوو نه خه ویت به دهم غاره وه دۆلێک دهیداوه دهست دۆلێک وهی لهو شهوهی کۆتای نایهت نه هات. ئه مجاره یان نه ئه ستیره کان به ئاسمانه وهن نه مانگ ده دره وشیتته وه). (حه سه ن، 2025، 112) (کوره گه وره) ده لیت: جگه له منی باوک کوشته کهس نه مابوو نه خه ویت لهو دۆل بۆ تهو دۆله رای کردووه و شهوه کان کۆتاییان نه هاتوه. کاره کته ری سهره کی (کوره گه وره) ده گیریتته وه ده لیت: (ئه مه شهوێکه یان سه ده یه که که سه گه کانی باوکم راوه دووه م دهین خۆم حه شاردا له م پشت کیله وه بۆ ئه وکیل (حه سه ن، 2025، 117)، سه گه کانیش به تاوانی ئه م کوره یان زانیوه راوه دوویان ناوه خوی حه شاردا وه له وکیل بۆته و کیله ی گۆرستان راوه دوویان ناوه له به رامبهر ئه م تاوانه یه. ههروهها له دهقیکی تر که په یه وهسته به کۆتایی خه مناک (رۆژێک نا و دوو نا سه ده ها رۆژ شهوێک نا دوو نا هه زاران شهو، نه ک هه رخوشک و دایکانی خۆم هه موو ئه و ژنانه ش که نامناسن، لهو دیو دیواری بازنه یی گومه زه که وه تف و نه فره تی ره شم بۆنیرن نه ک هه رئه وان، به لکو ئیوه ش نه فرین نه فرین من حه ساریک، یان خۆم رماند؟ من باوک، یان خۆم کوشته؟ بۆکوی بچم که دنیا حاشای لێ کردم؟ منیکی ئیفلج و له په لوپۆکه وتوه. له نیوان ئه م گۆره وه له ژیر بارستای گردیک له کرم، چکۆله و گرگن له پال لاشه ی هه میشه په نماوی هه ردوو قاجم به قوونمه وه نووساون، بۆکوی رابکه م؟ توو له سه گه کانیش بۆنی خوینی باوکه به ده ستمه وه ده که ن (حه سه ن، 2025، 126) واته رۆژێک نا، به لکو سه ده ها رۆژ شهوێک نا، به لکو هه زاره ها شهو خوشک و دایکانی خۆم هه موو ئه و ژنانه ش که نامناسن تف و نه فره تم بۆ ده نیرن من حه ساریک خۆم رماند من باوکم کوشته یان خۆم کوشته به کردنی ئه م تاوانه گه وره یه له په لوپۆکه وتم سه گه کانیش نه فره ت ده که ن بۆنی خوینی باوک به ده ستمه وه ده که ن. که چی دایک و خوشکانی خۆم و زردایکه کانی تریشم به شداربوون له ته نجامدانی ئه م تاوانه گه وره یه، هانیان دام بیکوژم، که چی ئیستاش نه فره تم لێ ده که ن.

ئه نجام

- له ته نجامدانی ئه م تووژینه وه یه گه یشتینه ئه م خالانه ی خواره وه:
- 1- ره هه ندی ده روونی له م نۆقلیتته دا ئازاره جه سته یی و روحیه کانی گشت ته نجامدانی خیزانه که به ده ست باوکیانه وه ده یچژن، به پروونی هه سته یی پیده کریت و په نگه داته وه.
 - 2- سه ره بخۆی و گۆرانی چه مکی باوک: له م نۆقلیتته دا پارادۆکسیک (دژبه یه کبونیکی) هه یه، باوک که بیویست بوو بنچینه و په ناگه ی خیزان بیت، به پیچه وانه وه مردنی ده بیته "یه که م

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد

حسن من منظور (باختين)

شهوى سهر فرازى و ئازادى "كورپه گه وره كه تاوانه كه وهك تاكه ريگا بو كوتاييه تيان به بهنده وارى و كويلايه تي ده بينيت.

٣- كاره كته رى باوكه كه جورتيك له جياكارى دهروونى دروست دهكات، ئەو تهواوى كات و سۆزى خۆى بو ياريكردن له گه ل كه رويشك، پشيله، سمۆره و بولبوله كان تهرخان دهكات و ده رگى قه فزه كانيان بو ده كاته وه تا ئازاد بن، له كاتيكا هه رگيز ئەم ههسته مروييهى به رامبه ر به مندا له كانى نه بووه.

٤- رۆماننوس باس له په يوه ندييه كى قوولى دهروونى و كۆمه لايه تى قه دهغه كراو (تابو) دهكات كه له نيوان كورپه گه وره كه و زردايكه كهيدا (راي) دا ههيه و دروست بووه، سه رنه نجان ئەم په يوه ندييه و ئاره زوو كيشراوته ناو بازنه ي تاوان و كوشتنه وه. تۆله وه.

٥- رۆل و گرنگى باوك پيچه وانه بوته وه به سزادان و نه بوونى سۆزو خو شه ويستى بو مندا له كانى، به هۆى ئەوه ي ژماره يه كى زۆر هاوسه رو مندا لى هه بووه، فرياي په روه رده كردنى مندا له كانى ناكه وى ت.

٦- ئاراسته ي تاوانه كان له م نۆفليته دا پيچه وانه ده بيتته وه له كورپه وه بو باوك، له باوكه وه بو كور. ليستى سه رچاوه كان:

يه كه م : سه رچاوه كورد يه كان:
په رتووك:

- ره ئوف، لوقمان، (2012)، په هه نده كانى شوينكات، چاپخانه ي كه مال، سليمانى.
- بيكه س، شي ركۆ، (2005)، سرووده به ردينه كان، سليمانى.
- سه راج، عه بدولله، (٢٠٠٧) به ره و ئاستانه ي رۆمان و گو شه نيگا كانى، چاپى يه كه م، ده رگى چاپ و په خشى سه رده م، سليمانى .
- صبرى، رازاو ره شيد، (2010)، چيروكى مندا لان له ئە ده ي كورد يدا (1991- 2005) بلا و كرا وه ئە كا ديمي اى كوردى، چاپى يه كه م، چاپخانه ي حاجى هاشم، هه ولير.
- ره حمان، عه بدولله، (2017)، تويزينه وه ي دهق له روانگه ي زمان و ئە ده به وه، چاپى يه كه م، چاپخانه ي رۆشنيري، هه ولير.
- شي خاني، جه وه ره، (2014)، بنياتى كاره كته ره له رۆمانه كانى (حسين عارف) دا، چاپى يه كه م، چاپخانه ي رۆژه لات، هه ولير.
- ئيسماعيل، سه باح، (2011)، چه مك و ئيستاتيكاي شوين له ئە ده ب دا، چاپى يه كه م، ده رگى چاپ و بلا و كرده وه ي ئاراس، هه ولير.
- فه وزى، سامان، (2000)، رۆمان به ره و كويمان ده بات، چاپى يه كه م، چاپخانه ي ئاسا، سليمانى.
- ساير، په ريز، (2001)، بيناي هونه رى چيروكى كوردى له سه ره تا وه تا كوتايى جه نكي دو وه مى جيهانى، چاپى يه كه م، ده رگى چاپ و په خشى سه رده م، سليمانى.
- عارف، حسين، (2000)، نووسينه كانم له بواري ره خنه و ليكو ئينه وه دا، چاپى يه كه م، ده رگى چاپ و په خشى سه رده م، سليمانى.
- حسين، سه نكه رنا زم، ريزان سالح مه ولود، (2018)، ژانره ئە ده بيه كان، چاپى يه كه م، نا وه ندى بلا و كرده وه ي ئاو ير، هه ولير.
- هه سه ن، شي ركاد، (٢٠٢٥)، هه سار و سه گه كانى باوكم، چاپى يازده يه م، نا وه ندى غه زه لنووس، سليمانى.

- ئەلوهى، نەجم خالىد، (د)، (2004)، بيناى كات له سى نموونهى رۆمانى كوردیدا، دەرگى چاپ و پەخشى سەردەم، سلیمانی.

نامە و تیزی ئەكادیمی :

- محمد، سەنگەر قادر شیخ ، (2004)، بنیادی گێڕانەوه له داستانی (مەم و زین) ی، ئەحمەدی خانی و (شارى مۆسیقا سپییهكان) ی بهختیارەلی دا، نامەى ماستەر، زانکۆى سەلاحەدین، هەولێر.

- حسین، فیان قانع، (2022)، هونەرەکانی گێڕانەوه له رۆمانى نوێ كوردیدا، نامەى ماستەر، زانکۆى سەلاحەدین، هەولێر.

- سالح، تانیا ئەسەد محمد، (2006)، بینای شوێن له دوو نموونهى رۆمانى كوردیدا، تیزی دکتۆرا، زانکۆى سەلاحەدین، هەولێر.

- ئەمین، معتصم حمد، (2012)، بنیات و توخمەکانی گێڕانەوه له چیرۆکەکانی شیرزاد حەسەندا، نامەى ماستەر، زانکۆى کۆیه، کۆیه.

تۆئێنەوه زانستیه بڵاوكراوه كان :

- حسین، فیان قانع، عومەر، موحسین ئەحمەد، (2021)، بنیاتی شوێنكات له رۆمانى (خەمى مەستورە) ی (میران ئەبراهام) دا، گۆفاری زانکۆى هەلەبجە، ژمارە 6، بەرگی 3 ژمارەى لاپەرە (1-10)، هەلەبجە.

- سەعید، ئازاد محمەد، (2024)، شوێنكات له کورتە رۆمانى (بەهاری رەش) ی ئەحمەد محمد ئیسماعیل دا، ئەنفالی سییه، گۆفاری زانکۆى هەلەبجە، کۆنفراس، لاپەرە (172 - 160)، هەلەبجە.

- بەکر، هیمداد حوسین، (2008)، چەمک و توخمەکانی چیرۆکی مندالان، له ئەدەبی كوردیدا (1991 – 2005)، گۆفاری ئەكادیمیای كوردی، ژمارە (7) هەولێر.

- حەمە غەریب، سازان جوهر، (2011)، پالەوان له حیکایەتی فۆلكلۆری كوردی ناوچەى كەرکوک.

رۆژنامە و گۆفاره كان :

- عەبدولرەحمان، مەجید، (2010)، بنەماکانی چیرۆکی نوێ، گۆفاری نوو سەری نوێ، مانگی نیسان، ژمارە (50).

دووهم : سەرچاوهى بەزمانى عەرەبى :

پەرتووکی :

- ولسون، کولن، (1992)، الزمان عبرالتاریخ، ترجمة: فواد زکریا، مطبعة عالم المعرفة، کویت.

- باشلار، غاستون، (1984)، جمالية المكان، الدبجمة: غالب هلسا، الطبعة الثانية، المؤسسة الجامعة للدراسات و النشر، بیروت.

- زیتونی، لطیف، (٢٠٠٢)، معجم مصطلحات نقد الرواية، الطبعة الاولى، دارالن هار للنشر، لبنان.

- باختین، میخائیل، (1990)، اشکال الزمان و المكان في الرواية، ت: يوسف حلاق، منشورات وزارة الثقافة، دمشق.

- تودوروف، تزفیتان، (١٩٩٢)، العبد الحواری، ترجمة: فخري صالح، الطبعة الاولى، دار الشؤون الثقافية العامة، بغداد.

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد حسن من منظور (باختين)

- البوري، منيب محمد، (1987)، الفخاء الروائي في الغربية الاطار والدلالة، بغداد .
 - فخرالدين، قباوة، (1988)، تعريف الأسماء والافعال، مكتبة المعارف، بيروت .
 - قاسم، سيزا، (1984)، بناء الرواية، مطبعة الهيئة العصر العربية العامة للكتاب، معر .
 - عوين، احمد، (2004)، البعاد المكان الفنية في المعافير النيل لابراهيم اصلان، دارالوفاء لدنيا الطباعة والنشر، الاسكندرة .
 - توفيق اميل، (1982)، الزمن بين الفلسفة والعلم، دارالشروق، القاهرة .
- نامه و تيزي نه كاديمي :

- فؤاد، نيان نوشيروان، (1995)، التكنيك و الموضوعات الدالة بين القعة الأنكليزية و العربية و الكردية القميرة، دراسات مقارنة، رسالة ماجستير، جامعة صلاح الدين، أربيل .
- العتيبي، منير بهار، (2015) البنية الزمكانية في روايات وليد الرجيب، دراسة و صفية تحليلية، كلية الآداب والعلوم، جامعه الشرق الأوسط .

گوڤاری زانستییه کان

- الياسري، زينب صالح مهدي، (بدون سنة النشر)، الزمكانية في روايات، سنوات انطوان: رواية وحدها شجرة الزمان انموذجا دراسة تحليلية، مجلة الجامعة العراقية، العدد (62) ج 3، ص 673 - 685، العراق .

گوڤار و روژنامه :

- مناف، علا هاشم، (2007)، عبد الوهاب البياتي اشكالية في الزمكان، مجلة الحوار المتعدن، العدد (1833)، 7121 .

مائههه نه ليكترونييه كان :

www. Panora. com.

List of sources:

First: Kurdish sources:

Book:

- Rauf, Luqman, ((2012, Dimensions of Place and Time, Kamal Printing House, Sulaimani.
- Bekas, Sherko, (2005), Stone Songs, Sulaimani.
- Saraj, Abdullah, (2007) Towards the threshold of novels and perspectives, first edition, Sardam Publishing House, Sulaimani.
- Sabri, Razaw Rashid, (2010), Children's Stories in Kurdish Literature (2005 -1991) Published by Kurdish Academy, First Edition, Haji Hashim Printing House, Erbil.
- Rahman, Abdullah, (2017), Text Research from the Perspective of Language and Literature, First Edition, Roshnbiri Printing House, Erbil.
- Shekhani, Jawhar, (2014), Character Structure in the Novels of Hussein Arif, First Edition, Rojhelat Printing House, Erbil.
- Ismail, Sabah, (2011), Concept and Aesthetics of Place in Literature, First Edition, Aras Publishing House, Erbil.
- Fawzi, Saman, (2000), Novel Barew Kueman Debat, First Edition, Asa Printing House, Sulaimani.
- Sabir, Parez, (2001), Kurdish Story Art Building from the beginning to

the end of World War II, first edition, Sardam Publishing House, Sulaimani.

-Arif, Hussein, (2000), My writings in the field of criticism and research, first edition, Sardam Publishing House, Sulaimani.

-Hussein, Sangarnazim, Rezan Salih Mawlod, (2018), Literary Genres, First Edition, Awer Publishing House, Erbil.

-Hassan, Sherzad, (2025), My father's fence and dogs, eleventh edition, Ghazalnoos Center, Sulaimani.

-Alwani, Najm Khalid, (D), (2004), Building Time in Three Examples of Kurdish Novel, Sardam Publishing House, Sulaimani.

Academic Letters and Theses:

-Mohammed, Sangar Qadir Sheikh, (2004), Foundation of Narrative in the Dastan of Mam and Zeyn by Ahmadi Khani and Bakhtiar Ali's City of White Music, Master's Thesis, Salahaddin University, Erbil.

-Hussein, Vian Qane, (2022), Arts of Narrative in New Kurdish Novel, Master's Thesis, Salahaddin University, Erbil.

-Salih, Tanya Asad Mohammed, (2006), Building Place in Two Examples of Kurdish Novel, PhD Thesis, Salahaddin University, Erbil.

-Amin, Mutasim Hamad, (2012), Structure and Elements of Narrative in Sherzad Hassan's Stories, Master's Thesis, Koya University, Koya.

Published scientific research:

-Hussein, Vian Qane, Omar, Mohsen Ahmad, (2021), Construction of Place in the Novel (Khami Mastura) by Miran Ibrahim, Halabja University Journal, No. 6, Volume 3, Pages (1-10), Halabja.

-Saeed, Azad Mohammed, (2024), Place in the short novel (Black Spring) by Ahmad Mohammed Ismail, Anfal III, Journal of Halabja University, Conference, pp. (172 - 160), Halabja.

-Bakr, Himdad Hussein, (2008), Concepts and elements of children's stories, in Kurdish literature (2005 – 1991), Kurdish Academy Journal, No. (7) Erbil.

-Hama Gharib, Sazan Johar, (2011), Hero in Kurdish Folklore Stories of Kirkuk Region.

Newspapers and Magazines:

-Abdulrahman, Majid, (2010), Principles of New Story, New Head Magazine, April, No. (50).

Second : Source in Arabic:

Book:

-Wilson, Cologne, (1992), Al-Zaman Abral-Tarikh, translated by Fuad Zakaria, Al-Ma'arifa Printing House, Kuwait.

-Bashlar, Gaston, (1984), Jamaliyah al-Makan, al-Dabjma: Ghalib Helsa, second edition, University Institute for Studies and Publishing, Beirut.

أبعاد الزمكان (الكرونوتوب) في الرواية القصيرة 'حصار و كلاب أبي' لشيرزاد
حسن من منظور (باختين)

- Zaitoni, Latif, (2002), Dictionary of Terms of Criticism of Narrative, First Edition, Har Al-Nar Publishing House, Lebanon,
- Bakhtin, Mikhail, (1990), Shapes of Time and Place in Narrative, T: Yousef Halaq, Publications of the Ministry of Culture, Damascus.
- Tudorov, Tzfitan, (1992), Abdul Hawari, translated by Fakhri Saleh, first edition, Dar al-Shawn al-Thaqafa al-Aama, Baghdad.
- Al-Burimi, Munib Mohammed, (1987), Narrative speech in the West of Atar and Meaning, Baghdad.
- Fakhruddin, Qabawa, (1988), Definition of Names and Verbs, Library of Knowledge, Beirut.
- Qasim, Siza, (1984), Building Narrative, Publishing House of the Arab Age General Book, Ma'ar.
- Owen, Ahmad, (2004), Al-Ba'ad al-Makan al-Faniyah fi al-Mu'afir al-Nil by Ibrahim Aslan, Daral-Ufa' in the World of Printing and Publishing, Alexandria.
- Tawfiq Amil, (1982), Al-Zaman Between Philosophy and Science, Dar al-Shoroq, Cairo.
- Academic Letters and Theses:
- Fouad, Nyan Noshirwan, (1995), Technique and Subjects of Transition between English, Arabic and Kurdish Al-Qamira, Comparative Studies, Master's Thesis, Salahuddin University, Erbil
- Al-Otaibi, Munir Bahar, (2015) Al-Baniya al-Zmakaniyah in the narrations of Walid al-Rajib, a study and analytical description, Faculty of Arts and Sciences, Middle East University.
- Scientific Journals
- Al-Yasri, Zeinab Saleh Mahdi, (Without the Sunnah of Publication), Al-Zamkaniyah in Narrations, Antoine's Tradition: A Narrative and a Tree of Time as an Analytical Study, Journal of the Iraqi University, Vol (62) Vol. 3, pp. 685-673, Iraq.
- Magazines and newspapers:
- Manaf, Ala Hashim, (2007), Abdul Wahab al-Bayati's Problems in Time, Al-Hawar Al-Muta'dan Magazine, No. 1833,
- Websites:
- www. Panorama. com.

مجلة مركز بابل للدراسات الإنسانية ٢٠٢٦ المجلد ١٦ / العدد ٨

